TÖB-DER

ÖRGÜTLENME VE EĞİTİM SORUNLARI GÖRÜŞÜLECEK

Şube Başkanlarımız Ankara'da Toplanıyor

TÖB—DER Şube Başkanlarımızın, Bölge Temsilcilerimizin, Danışma ve Yönetim Kurullarımızın katılacağı toplantı, 7-8 Şubat 1974 günlerinden Ankara'da Gazi Mustafa Kemal Bulvarındaki Güney Park Gazinosu'nda yapılacaktır.

Örgütlenme ve eğitim sorunlarımızın ele alınacağı toplantıya kamu ve mesleki kuruluşların temsilcileri, parlamento üyeleri, üniversite ve basın mensupları da çağırılmıştır. Toplantıyı üyelerimiz, meslektaşlarımız ve halk da izliyebilecektir

Toplantının gündemi şöyledir :

1. Açış konuşması (Ali Bozkurt, TÖB—DER Genel Başkanı) 7 Şubat 1974 Saat : 10.00
2. Az gelişmiş ülkelerde öğretmenlik mesleğinin fonksiyonu ve öğretmenin uyandırma görevi (Hamdi Konur, TÖB—DER Yönetim Kurulu Üyesi)
   7 Şubat 1973 saat : 10.30
3. Öğretmen örgütçülüğünün kısa tarihçesi ve çağdaş örgüt anlayışı (Ali Kaymak, TÖB—DER Ankara Şubesi Üyesi)
   7 Şubat 1974 Saat : 14.00
4. Memurların ve öğretmenlerin örgütlenmedeki Anayasal ve yasal hakları (Avukat Halit Çelenk, TÖB—DER Hukuk Bürosu Müdürü)
   8 Şubat 1974 Saat : 09.30
5. TÖB—DER şubelerinin çalışma ilkeleri (Şaban Sezen, TÖB—DER Genel Sekreteri)
   8 Şubat 1974 Saat : 13.00
6. Bir dernek genel kurulu nasıl yönetilir? (Avukat F. Cemal Başbay)
   8 Şubat 1974 Saat : 15.00
7. Kapanış.

başyazı

Şubat Ayında Seminer Çalışmalarımız Olacak

UMUT

İnsan haklarına saygı duyulacağının, düşünce özgürlüğünün ve Anayasamızın 20. maddesinin uygulanacağının müjdelendiği günler eşiğinde, yurt ve öğretmenin özlük sorunları üzerinde seminer çalışmalarına başlamış olmamız mutlu bir rastlantıdır. Karanlık günlerin bitiminde, böylesine doğal hakların bile Türkiye aydınlarına getirdiği umut ve heyecanı dostlarımız bize çok görmemelidirler. Türkiye aydınları da kendi toplumu gibi, sevinme alışkanlığını yitireli çok oldu. Ama, yine de düşünce özgürlüğü vaadlarından dolayı sevineceğiz. Hemen arkasından hayal kırıklığı, umutsuzluk gelse de o vaadlara heyecanla sarılacağız. Bir çok ihtiyaçların özlemini duyan aydınlarımız, gençlerimiz, devrimcilerimiz, işçi ve köylülerimiz, bu kadarcık doğal hakların getirdiği mutluluk ve heyecandan dolayı «insan bu kadarcık şeyden de mutluluk duyar mı» diyerek bizi kınamasınlar. Düşünce özgürlüğü ve anayasanın 20 maddesinin riyasız, sahtesiz uygulanacağı vaadı bize yetmiştir. Bunu ister küçük burjuva duygusallığımıza, ister

(Devamı Sayfa 22'de)

BU SAYIDA

Başyazı : Şubat Ayında Seminer Çalışmalarımız Olacak 1
Genel Merkezden Şubelere 2
Şubelerimizden Haberler 4
Haberler 5
Dünya Öğretmenlerinden Haberler 6
Kıyım... Kıyım... Kıyım... 8
Devrimci Öğretmen Kıyımı : **Ali BOZKURT** 9
Örgütlenme Zorunludur: **Avukat Halit ÇELENK** ...11
Kapitalist Toplum Üzerine I 12
Bir Yarışmanın Düşündürdükleri: **Mehmet KOÇ** ...17
İngiltere'de Öğretmenler Birliği ve Genel Eğitim : **Edward BRITTON** 19

genel merkezden şubelere

ŞUBELERİMİZE DUYURU

1. Şube Başkanlarımızın, Bölge Temsilcilerimizin, Danışma ve Yönetim Kurulu üyelerimizin katılacağı toplantı, 7 - 8 Şubat 1974 günü Ankara'da Gazi Mustafa Kemal Bulvarı'ndaki Güney Park Gazinosu'nda yapılacaktır.

2. Şubelerimiz, toplantıya katılacak temsilcilerine ait aşağıdaki bilgileri, bir adet vesikalık fotoğraflarıyla birlikte, en geç 5 Şubat 1974 gününe kadar Genel Merkezimize göndereceklerdir : a) Adı - Soyadı, b) Şubedeki görevi, c) Doğum Tarihi, ç) Görev Adresi, d) Temsil Ettiği Şube.

3. Şubelerimiz toplantıya katılacak temsilcilerine ait yol ve günlük masraflarını kendileri karşılıyacaklardır.

4. Toplantıda ele alınacak konularda temsilcilere de söz verileceğinden, temsilcilerin toplantıya hazırlıklı gelmeleri uygun olacaktır.

5. Toplantıyı dinleyici olarak bütün meslektaşlarımız ve üyelerimiz de izliyebileceklerdir.

6. Şubelerimiz, yakın şubelerle de ilişki kurarak, toplantıya birer temsilci gönderilmesi için çalışmalıdırlar.

7. Toplantı konusunda, TÖB — DER Haber Bültenimizin 64. sayısında haber, 65. sayısında da duyuru vardır.

8. Gereği için bütün şubelerinize Bölge Temsilcilerimize ve Danışma Kurulu üyelerimize duyurulur.

MADDİ YARDIMLARIMIZ

TÖB — DER, yardım yönetmeliğine göre, kuruldduğu 3.9.1971 tarihinden 1.1.1974 gününe kadar, üyelerine aşağıda dökümü gösterilen yardımları yapmıştır.

Ölüm Yardımları	:	33.000	TL.
Doğal Afet Yardımları	:	14.000	TL.
Maaş Yardımları	:	617.930.70	TL.
TOPLAM	:	664.930.70	TL.

Türkiye Öğretmenleri, TÖB—DER'in çatısı altında toplanmak için her geçen gün daha çok çaba harcıyorlar. Olağanüstü dönemde çıkartılıp yürürlüğe konulan geri ve anti-demokratik Dernekler Yasasının bütün engellemelerine, kısıtlamalarına, gerici ve egemen çevrelerin baskılarına, yaşama ve çalışma koşullarının her geçen gün ağırlaşmasına rağmen, meslektaşlarımız, ileri ve demokratik bir örgüte sahip olmak için yılmadan çalışıyorlar. TÖB—DER'in şube ve üye sayısı artıyor, şubelerimiz çeşitli kültürel etkinlikler yapıyorlar, örgütlenmeyi geliştirici, eğitimi artırıcı çalışmalar düzenliyorlar.

Son olarak 13.1.1974 günü, Karasu şubemizde bir bölge toplantısı düzenlendi. Bu toplantıya Adapazarı, İzmit, Akyazı, Geyve, Hendek, Kandıra, Karamürsel, Bolu, Düzce, Bartın, Safranbolu ve Ulus şubelerimizin temsilcileriyle, Genel Sekreterimiz Şaban Sezen, Yönetim Kurulu üyemiz Ömer Aydın, Bölge Temsilcimiz Habip Barut katıldılar.

Toplantıda söz alan üyelerimiz, Türkiye Öğretmenlerinin mesleki ve özlük sorunlarıyla, Türkiyenin eğitim sorunlarının çözümünde öğretmene ve öğretmenin örgütüne düşen görevler üzerinde durdular. Haklarımızın alınmasında gerçek anlamda ileri, demokratik bir örgütün sendika olduğunu belirttiler. Ve bu yönde çaba harcanmasını istediler. Toplantıda bir konuşma yapan Genel Sekreterimiz Sezen, TÖB—DER'in çalışmaları hakkında bilgi verdi, sorulan soruları yanıtladı.

Genel Sekreter Yardımcımız Burhan Biber ile Binali Seferoğlu, 19.1.1974 günü Bursa Şubemizin Genel Kurul toplantısında hazır bulundular

Olgun bir hava içinde geçen toplantıda çeşitli mesleki ve eğitim sorunları ele alınmış, ileri bir örgütlenme için mücadele edilmesi üzerinde durulmuştur. Toplantıda birer konuşma yapan Biber ve Seferoğlu da 12 Marttan sonra bir çok kısıtlamalar yanında öğretmenlerin baskı altına alındığını, öğretmen kıyımının görülmedik biçimde sürdürüldüğünü, öğretmenlerin sorunlarına ilgi gösterilmediğini, örgütlenmelerinin engellendiğini belirtmişler ve uygulanan eğitimin halkın çıkarına, çağın koşullarına uygun olmadığını söylemişlerdir.

Genel Başkanımız Ali Bozkurt ile Genel Başkan Yardımcımız Musa Uysal, 20.1.1974 günü TÖB—DER Çanakkale Şubemizin genel kurul toplantısında hazır bulunmak üzere Çanakkale'ye gittiler.

Şube Başkanı Ahmet Erdem'in açış konuşmasıyla başlıyan toplantıya civar şubelerimizin temsilcileri de katıldı.

Toplantıda Çanakkale şubemiz üyelerinden Ziya Özdemir Türkiyedeki eğitimin durumunu ele almış ve mevcut eğitim düzenini eleştirerek nasıl bir eğitim istediğimizi belirtmiştir. Daha sonra Süleyman Özdemir, Bölge Temsilcimiz Hüseyin Bayram, Danışma Kurulu üyelerimizden Fikret Aslan, Gönen Şubemizden Şemsi Kutbay, Gelibolu Şubemizden Reşit İlhan, Ecebaat Şubemizden Musa Ertan, Biga Şubemizden Ünal Nal, Ercan Bintepe, Bayramiç Şubemizden Nezih Oruç yaptıkları konuşmalarla öğretmenlerin sorunlarının çözümünün güçlü ve demokratik örgütlenmeden geçtiğini belirtmişler ve bu yönde üyelere düşen görevleri belirtmişlerdir.

Daha sonra Genel Başkan Ali Bozkurt söz almış

ve bir buçuk saat süren konuşmasında, Türkiye Öğretmenlerinin, çok ağır koşullar altında halka hizmet ettiklerini, bütün baskılara, kıyımlara, anti-demokratik Dernekler Yasasına, yaşama ve çalışma koşullarının ağırlığına rağmen demokratik mücadelelerini başarıyla yürüttüklerini belirtmiştir. Bozkurt, Türkiye Öğretmenlerinin, bundan böyle sendikal haklarını elde etmek için mücadele vereceklerini söylemiştir.

TÖB—DER Kırıkkale Şubemizin düzenlemiş olduğu eğitim çalışmalarının ilki, 27.1.1974 günü şube lokalinde yapıldı. Kırıkkale şubemiz üyelerinden Hamza Parıltı'nın «Türkiyede Enerji ve Petrol Sorunu» konulu konferansı ikiyüze yakın üye ve meslektaşımızca ilgi ile izlendi. Konferanstan sonra Genel Sekreterimiz Şaban Sezen söz aldı ve TÖB—DER çalışmaları hakkında bilgi verdi, soruları yanıtladı.

BÖLGE TEMSİLCİMİZ ÖZDEMİR'İN ÇALIŞMALARI

Hakkari, Van, Bitlis, Muş ve Siirt illerindeki şubelerimiz için bölge temsilcisi atanan Tatvan Şubemiz üyesi Bedirhan Özdemir, bölgesinde örgütümüzün gelişip güçlenmesi için, çetin koşullara karşın, büyük çaba harcamaktadır.

3.1.1974 günü Elâzığ Bölge Temsilcimiz Selami Kıymaç, Genel Merkez Temsilcimiz Ali Kurnaz ile birlikte Muş Şubemize giden Özdemir, şubenin gelişmesi için şube yöneticileriyle görüşmüş ve şubenin en kısa zamanda bir genel kurul toplayarak daha iyi bir çalışma ortamına girmesi konusunda anlaşmaya varmıştır. Ayrıca Muş şubemizin gelişmesine engel olan faktörler üzerinde de duran Özdemir, bu konuda takınılacak tavır konusunda da şube yöneticileriyle görüş birliğine varmıştır.

5.1.1974 günü Siirt Şubemize giden Özdemir, şube yöneticileriyle görüşerek şubenin karşılaştığı güçlükler ve çıkartılan engeller konusunda şube yöneticilerini aydınlatmıştır. Aynı gün akşamı üyelerimiz ve meslektaşlarımızla bir sohbet toplantısı yapan Özdemir, TÖB—DER'in çalışmaları, amacı hakkında bilgi vermiş, sorulan soruları yanıtlamış ve örgütlenme konusunda tek tek öğretmenlere düşen görevleri belirtmiştir. Daha sonra örgütümüzün şubelerinin kurulması için Siirt'in Kurtalan, Beşiri ilçelerine geçmiştir.

Özdemir, 6.1.1974 günü Batman şubemize gitmiş ve şube yöneticileri ve üyelerimizle şubenin sorunlarını görüşmüştür. Özdemir'in saptadığına göre, Batman şubemizin gelişmesine engel olunmak için çeşitli çevrelerden baskılar yapılmakta, öğretmenlerin şubemize üye yazılmalarına güçlük çıkartılmaktadır. Bunun bir sonucu olarak, şubemizin 50. yıl dolayısı ile düzenlediği bir konferansa İlköğretim Müdürlüğü ve Kaymakamlıkça engel olunmuş, mülkiye amirliğince de şubemiz yöneticileri hakkında dava açılmıştır.

13.1.1974 günü Bitlis'e giden Özdemir, yerel öğretmenler derneğinin genel kurulunu izlemiş ve bu derneğin feshedilerek şubemize dönüşüm yapması doğrultusunda çaba harcamıştır. Kısa bir süre önce kurulan ve hızla gelişen Bitlis şubemiz yönetici ve üyeleriyle de görüşen Özdemir, şubenin daha da gelişmesi için yapılacak çalışmalar konusunda şube yöneticilerine yardımcı olmuştur.

ÖRGÜTLENMEYE ÇAĞRI

Öğretmen Arkadaşımız,

Türkiyenin en yaygın ve güçlü kuruluşu olan Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneğinin Terme Şubesi yönetim kurulu olarak, yurdumuzdaki öğretmen sorunlarını ilçemiz bünyesinde yeniden tartışmak, güçlü bir örgüte ulaşabilmek çabasındayız.

Köyünde kentinde kendi yağıyla kavrulan biz öğretmenlerin, sesimizi duyurmak dileklerimizi yetkililere iletebilmemiz için birleşmemiz bütünleşmemiz zorunludur. Bugüne değin bu erekle yapılan çalışmalar, öğretmenin örgütlenmesinden çekinen zümreler tarafından baskıya uğramış, öğretmenlerin bütünleşmemesi için yasal ve yasal olmayan çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bütün bu engellemelere rağmen, kuruluşumuz (TÖB—DER) varlığını alnı ak olarak sürdürebilmiştir.

12 Mart muhtırasından bu yana kuşku içinde bulunan aydın kesim, derlenip toparlanmış, diğer demokratik toplumlarda olduğu gibi, yasalara bağlı kalmak şartıyle özlük ve yurt sorunlarıyla daha yakından ilgilenip, demokratik ağırlığını ortaya koymaktadır. Değişen dünyaya özdeş olarak ülkemiz de buhranlı günleri geride bırakarak ilerici, özgürlükcü bir atılımın içine girme uğraşındadır.

Yasal hakkımız olan derneklerde bile örgütlenmenin somut yararlarını yakın geçmişte görmüş bulunuyoruz. Özgür toplumlarda her meslek grubları mesleki formasyonu artırmak, üyeleri arasında dayanışmayı sağlamak çabasındadırlar. Bu birlik, beraberlik toplumsal yapının zorlamasından ileri gelir. Bu birlik, beraberlik toplumsal yapının zorlamasından ileri gelir. Bu genel doğrultuda ülkemiz öğretmenlerini tek çatıda toplamayı başaran TÖB—DER, mücadelesini sonuna değin kesintisiz olarak sürdürecektir. Bunun dışında öğretmenin yöresel örgütler kurması, milliyetçi, ülkücü, v.b. dilimlere ayrılması köksüzdür, zorlamadır, maksatlıdır. Çünki Türkiyede yaşayan her öğretmenin sorunları aynıdır. Bu ortak sorunlar, bir bütün olarak hareket edildiğinde çözülebilir ancak.

Anayasa değişikliğiyle sendikal hakların alınmasından sonra kurulan TÖB—DER'in, halen ülke çapında 380 şubesi ve 45000'in üzerinde üyesi vardır. Çok çetin sınavlardan geçmiş olan derneğimiz, son günlerde gelişen ülke koşullarına paralel olarak özlük ve yurt sorunlarıyla daha yakından izleme fırsatı bulabileceği gibi, dayanışma ve birleşmeyi daha sağlam temellere oturtacaktır.

Geri kalmış bir ülkenin öğretmenleri olarak görev ve sorumluluklarımız vardır.

Demokratik mücadelemizde sizi de aramızda görmek istiyoruz ve bunun gücümüze güç katacağına inanıyoruz.

TÖB—DER TERME ŞUBESİ
YÖNETİM KURULU

ŞUBELERİMİZDEN HABERLER

KOZAN'DA ŞUBELERİMİZİN TOPLANTISI

13 Ocak 1974 günü TÖB—DER Kozan Şubemizde Tarsus, Adana, Ceyhan, Osmaniye Şubelerimiz temsilcilerinin katılmasıyla bir söyleşi toplantısı düzenlenmiştir. Toplantıya katılan şubelerimizin üyeleri, çeşitli eğitim ve meslek sorunları üzerinde nitelikli konuşmalar yapmışlardır. Toplantıda hazır bulunan Danışma Kurulu üyemiz ve Bölge Temsilcimiz Mehmet Alıç da yaptığı konuşmada, öğretmenlerin niçin ve nasıl örgütlenmesi gerektiği konusunda durmuş ve sorulan soruları yanıtlamıştır.

BALIKESİR ŞUBEMİZİN GENEL KURULU

TÖB—DER Balıkesir Şubemizin genel kurul toplantısı, 13.1.1974 günü Savaştepe, Bandırma ve Dursunbey Şubelerimizin temsilcilerinin ve Bölge Temsilcimiz Hüseyin Bayram'ın da katılmasıyla yapılmıştır. Bir bölge toplantısı niteliğinde olan genel kurulda söz alan üyeler, şubenin lokal durumunu, şubelerimizin karşılaştıkları güçlükleri, örgütlenmeye karşı çıkartılan engelleri dile getirmişler; TÖB—DER'in bütün bu güçlükleri yenerek daha güçlü bir örgüt haline gelmesi için bütün üyelerin ellerinden gelen çabayı harcamaları gerektiği belirtilmiştir.

KARTAL ŞUBEMİZDE TEMSİL

Türk Yazarları Tiyatrosu, 3.1.1974 günü TÖB—DER Kartal Şubemiz adına Kartal Belediye Sinemasında, **Gecekondu** adlı oyunu üyelerimize ve halka sunmuştur. Bu oyunun temsiline ilgililer bir takım güçlükler çıkartmışlardır. Kartal şubemiz, mart ayı içinde aynı toplulukla **Anayasa** ve **Öğretmen** adlı oyunlarının da temsili konusunda anlaşmaya varmıştır.

ANKARA ŞUBEMİZİN GENEL KURULU

TÖB — DER Ankara Şubesinin I. Olağanüstü Genel Kurul toplantısı Konur Sokak No: 4 Mimarlar Odası salonunda 17 Şubat 1974 Pazar günü saat 10.00 da; çoğunluk sağlanamazsa 24 Şubat 1974 Pazar günü aynı yer ve saatte yapılacaktır.

Haziran 1972 tarihinde görev başına gelen bugünkü Yönetim Kurulu, Haziran ayının tatil ayı olması, üyeleri toplama olanağının bulunmaması ve yeni seçilecek Yönetim Kurulunun tatil ayında görev başına gelmemesi gerekçesiyle yönetimi yenilemek için Genel Kurulu erken bir tarihe almış bulunmaktadır.

Şubemiz, Bu toplantı için salonunu vermekte büyük bir anlayış ve kolaylık gösteren Mimarlar Odasına teşekkür eder.

TÖB — DER ANKARA ŞUBESİ
YÖNETİM KURULU

KONGRELERİNİ YAPAN ŞUBELERİMİZ

DÖRTYOL : Başkan Şinası Er, Sekreter Mahinur Topçu, Sayman Fevzi Bahıtlar, Üye Ayşe Yücel, Üye Mehmet Sür.

MARDİN : Başkan İsmail Pekmezci, Sekreter Süphi Gülöz, Sayman M. Ali Toprak, Üye M. Kemal Anık, Üye Remzi Kömekçi.

ACIPAYAM : Başkan Osman Hatipoğlu, Sekreter Mehmet Şevki Gürkan, Sayman Mehmet Kazanoğlu, Üye Şükrü Ali Acar, Üye İzzet Gülmez.

EDİRNE : Başkan Birol Demir, Sekreter Gürhan Yurdakul, Sayman Celal Faydalı, Üye Selçuk Soydan, Üye Necla Çamlıbel.

BARTIN : Başkan K. Şener Yalçın, Sekreter Hasan Kerim, Sayman Hüseyin Dilman, Üye Dursun Demir, Üye Rıza Duru.

KESKİN : Başkan Yılmaz Kılıç, Sekreter Yaşar Köroğlu, Sayman İsmail İçöz, Üye Alim Kör, Üye Sabri Binboğa.

BANDIRMA : Başkan Halil Çolak, Sekreter Mehmet Türkkan, Sayman Mustafa Küçükler, Üye Erdinç Özaslan, Üye Necati Deniz.

BAHADIN : Başkan İhsan Yılmaz, Sekreter Bektaş Akpınar, Sayman Feramuz Bektaş, Üye Koray Koç, Üye Şükrü Doğanay.

TATVAN : Başkan Cebrail Uçar, Sekreter Ş. Tarık Purçlutepe, Sayman İsmail Tutcu, Üye Fevzi Kürüm, Üye Sıdıka İner.

ENEZ : Başkan Mehmet Karagöz, Sekreter Gürbüz Peker, Sayman Osman Soygenç, Üye İsmail Ateş, Üye Mehmet Arslan.

TORBALI : Başkan Yusuf İnön, Sekreter S. Sami Yılmaz, Sayman Recep Verdi, Üye Salih Adınır, Üye Cengiz Taneli.

PATNOS : Başkan Cengiz Yavuz, Sekreter Muhittin Yavuz, Sayman İbrahim Halil Bayındır, Üye Mehmet Kaya, Üye İmam Doğan.

DİYARBAKIR : Başkan Fuat Marangoz, Sekreter Beşir Görmüş, Sayman Cengiz Tokgöz, Üye Sema Gülşeni, Üye Sait Değirmenciler.

ÇARŞAMBA : Başkan Yakup Cengiz, Sekreter İrfan Yüksel, Sayman İsmet Yüksel, Üye Kibar Çubukçu. Üye Erdal Kılıç.

SULTANDAĞI : Başkan İhsan Öz, Sekreter Ayten Özdemir, Sayman Abdurrahman Onurlu, Üye Aynur Başaran Üye İsmail Akyürek.

haberler

KIYAFET TAHLİYE EDİLDİ

TÖB—DER İstanbul Şubemiz üyelerinden Hasan Kıyafet, yargılanmakta olduğu İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi tarafından tahliye edilmiştir. Kıyafet bir olaya adı karıştığı iddiasıyla 27.4.1973 tarihinde gözaltına alınmış, 11.5.1973 günü ise askeri mahkemece serbest bırakılmış ve 28.5.1973 günü yeniden gözaltına alınarak tutuklanmıştı.

Kıyafet, en son Niğde Lisesine sürülmüş ve daha sonra da öğretmenlikten istifa ederek İstanbul Bakırköy Kültür Kolejinde çalışmaya başlamıştı. Daha önce de Samsun'dan Eskişehir'in Beylikahır Bucağına sürülmüş olan Kıyafet, **«Gominist İmam»** adında bir roman yayınlamıştı. Kıyafet, çeşitli dergi ve gazetelerde yazılar yazmış ve son olarak da Yeni Adımlar Dergisinin açtığı hikaye yarışmasında **Baraç** adlı hikayesi övgüye değer bulunmuştu.

ÇAKIR TÖB—DER'E BORCUNU ÖDEDİ

TÖS ve TÖB—DER Ankara Şubemiz eski Başkanlarından Cemil Çakır, tutuklu bulunduğu günlere ait daha önce alamadığı maaşlarını almış ve Genel Merkezimizden kendisine yapılmış olan maaş yardımlarının yüzde otuz tutarı 2.402.75 TL. sını Genel Merkezimiz saymanlığına yatırmıştır. Çakır, hakkında açılmış bulunan davalardan dolayı halen yargılandığı için görevden uzaklaştırılmış durumdadır.

DANIŞTAY BAKANLIĞIN BİR İŞLEMİNİ İPTAL ETTİ

Üyelerimizden Zonguldak Cezaevi Öğretmeni İsmail Hakkı Mandacı hakkında Zonguldak İl Milli Eğitim Disiplin Kurulunca verilmiş bulunan üç günlük maaş kesimi cezası hakkındaki işlem, Danıştay Beşinci Dairesince iptal edilmiştir.

Danıştay kararında aynen şöyle denilmektedir : **«...Zonguldak İl Milli Eğitim Disiplin Kurulunca verilen 3 günlük maaş kat'ı cezasına itiraz olunamıyacağı yolundaki Bakanlık Disiplin Komisyonu kararında kanuni isabet bulunmadığından bozulmasına, 99.50 lira yargılama giderinin ve 500 lira avukatlık ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine... oybirliği ile karar verildi.»**

POLATLI'DA KARNELER 2,5 TL.

Polatlı Kaymakamı, bütün ilkokullara birer yazı göndererek, 90 kuruş olan öğrenci karnelerinin 250 kuruştan satılmasını istemiştir. Bildiirldiğine göre, karnelerin 250 kuruştan satılmasının nedeni, Almanya'dan gelen bir işçinin İlköğretim Müdürlüğüne hibe ettiği arabanın tamir giderlerini karşılamaktır. İlköğretim Müdürlüğü ve bazı okul müdürleri, karnelerin 250 kuruştan satılması konusunda öğretmenleri zorlamaktadırlar. İlköğretim müdürlüğünün arabasının tamir parasının karnelerin satışından çıkartılma istenmesi, öğretmenler ve öğrenci velileri arasında tepki ve üzüntü ile karşılanmıştır.

DANIŞTAY ŞEDELE HAKKINDAKİ İŞLEMİ İPTAL ETTİ

«Derslerde program dışı konuşmalarla öğrencilere aşırı sol istikamette propaganda yaptığından, «bakanlık emrine alınan üyelerimizden Elâzığ Kız İlköğretmen Okulu Öğretmeni Halil Şedele hakkındaki işlemi Danıştay Beşinci Dairesi iptal etmiştir.

Danıştay kararında özetle şöyle denilmektedir :

«Açıklanan sebeplerle yürürlükte olmayan bir kanun maddesine dayanılmak suretiyle davacı hakkında tesis olunan dava konusu işlemin iptaline, 650.—TL. lira avukatlık ücreti ile 99 lira 50 kuruş yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine 26.6.1973 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.»

SARUHANLI ŞUBEMİZ GELİŞİYOR

Türkiye öğretmenlerinin her geçen gün örgütleri TÖB—DER çatısı altında toplanmaları umudumuzu artırmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmaları ve gelişmeleri haber bültenimizden izliyoruz.

Saruhanlı şubesi olarak son ayda gösterdiğimiz gelişmeyi sizlere iletmekte yarar görüyoruz. Geçtiğimiz aylarda üye sayımız 75 idi. Bu ay bir çalışma planı yaptık ve hemen uygulamaya başladık. «Köylerde bulunan öğretmen arkadaşlarımızı çarşamba günleri öğleden sonra ziyaret ederek TÖB—DER'in amaçlarını anlatmak» biçiminde olacaktı çalışmalarımız. Sevinçle belirtelim ki, gittiğimiz hiç bir köyden boş dönmedik. Kendileriyle yakından ilgilenen bir derneğin varlığını duyan, amaçlarını öğrenen öğretmen arkadaşlarımız, giriş dilekçelerini doldurarak elimize tutuşturdular. Bir çoğu «daha önce gelip üye olmadıkları için» özür bile dilediler.

Bu tür çalışmanın sonucunda üye sayımız 120 oldu. Bazı arkadaşlarımız ise arkadan dilekçe göndereceklerini belirttiler. İlçemizde bulunan köylerin ancak dörtte birine gidebildik. Şubata değin tüm köyleri gezmek istiyoruz. Sanırız ki, bu geziler sonunda üye sayımız bu günkü sayının çok üstünde olacaktır.

TÖB—DER olumlu çalışmalarıyla tüm öğretmenlerin sevgisini, güvenini kazanmıştır. Üye olmayan öğretmenler bile derneğimizi övmekten kendilerini alamamışlardır. Yakın zamanda ülke çapında en etkili, en bilinçli, örgüt olacağımıza inanıyoruz.

Saruhanlı TÖB—DER üyeleri olarak ülkemizin tüm öğretmenlerini birliğe, dayanışmaya çağırıyoruz. Sorunlarımız TÖB—DER'de çözümlenecektir. Ülkemiz TÖB—DER'lilerin çalışmalarıyla aydınlık günlere çıkacaktır.

Yüreği ulusumuz için atan tüm öğretmen arkadaşlara bizden selam olsun. 19.1.1974

Abdülgani Duygulu
TÖB—DER Saruhanlı Şubesi
Başkanı

Dünya Öğretmenlerinden Haberler

FISE'NİN GENEL KURUL TOPLANTISI

FISE'nin 10. Genel Kurul Konferansı 19-21 Haziran arihleri arasında Bükreş'te toplanmış, konferansa bütün ıtalardan 40'tan çok öğretmen sendikasının temsilcileri atılmıştır.

Konferans FISE'nin son dört yıllık faaliyetlerini inelemiş ve ilerdeki eylemlerinin anahatlarını çizmiştir. ;elecekte, FISE'nin çalışmaları esas itibariyle tüm eğim emekçilerinin meslekî ve sendikal sorunlarının çöümlenmesi, ve öğretmen sendikalarının barış ve sosyal erlemeye dönük mücadelesinin takviyesi amacına yöelecektir.

Konferansa katılanlar yaptıkları konuşmalarda FISE'in son yıllarda faaliyetlerini genişlettiğini, saflarını oğunlaştırdığını, etkisini arttırdığını ve uluslararası öğetmeler hareketinin birliğini sağlamak yolunda önemli abalar harcadığını kabul etmişlerdir.

Konferans oybirliği ile, FISE'nin gelecekteki faaliyetıri için bir program niteliğinde olan bir yön verme elgesini kabul etmiştir. Konferans ayrıca Vietnam, Laos e Kamboçya öğretmenleri ve halkları, ve Arap ülkelerin öğretmenleri ile dayanışma kararları almıştır.

Konferansta FISE'nin belli başlı organlarının seçimıri yapılmıştır : Yönetim Komitesi, Başkanlık Divanı, ekreterya, Denetim Kurulu. Paul Delanoue (Fransa) SE başkanlığına seçilmiştir. Tamara Yanushkovskaya Sovyetler Birliği), Rivera Ventura Rodriguex (Meksika), lakkawi Khogali (Sudan), Paul Ruhig (Demokratik lman Cumhuriyeti) ve Prof. Amiya Das Gupta (Hindisn) genel başkan yardımcılıklarına, ve Daniel Retureau Fransa) ile Irina Tsikora (Sovyetler Birliği) sırasiyle enel Sekreter ve Sekreterliğe getirilmişlerdir.

GUATEMALA'DA ÖĞRETMEN KIYIMI

Fise Sekreterliği, Guatemala hükümetine karşı bir ektup göndererek 27 Temmuz günü bir öğretmen gösri yürüyüşüne karşı girişilen ve 200 kişinin yaralanasına, 300 kişinin tutuklanmasına ve bir çok kimsenin mesine yol açan vahşi saldırıyı suçlamıştır. FISE Guateala öğretmenlerinin haklı isteklerinin yerine getirilmesi sendikal haklarının korunması için çağrıda bulunuştur. ILO Genel Müdürüne yazdığı bir mektupta, FISE kuruluşu Guatemala Hükümetinin uluslararası anlaşalara saygı göstermesini sağlamaya çağırmıştır.

Guatemala öğretmenlerinin savaşını destekleyen FI-, öğretmen kuruluşlarına çağırıda bulunarak Guateala'lı meslekdaşlarını daha iyi yaşama ve çalışma kolları sağlamaya matuf mücadelelerinde desteklemeye vet etmiştir.

BELÇİKA ÖĞRETMENLERİNİN GREVİ

25 Eylülde, Ortak Cephe (CGSP Eğitim Sektörü ve ristiyan Memur Sendikaları Federasyonu Eğitim Merzleri) bütün ülke okullarında bir saatlik derse girme grevi için çağrıda bulunmuştur. Grev çağrısının slonı «Yetersizliklere Hayır! Diktalara Hayır» olup Belçika ikümetinin bugünkü politikasını çok güzel bir şekilde etlenmektedir.

Ortak Cephe aşağıdaki karar tasarısını kabul etmiştir: «Ortak Eğitim Cephesinin Ulusal Komiteleri, 19 Ekim 1973 tarihinde Brüksel'de toplanarak, akademik yılın başında eğitimin durumunu incelemiştir.

1. Sözde «tasarruf» tedbirlerine karar verilmiş ve bunlardan bazıları, işçi sendikaları temsilcileri ile danışılmadan şimdiden uygulanmaya konulmuştur (okulların istiab haddi ile ilgili bazı normların ağırlaştırılması, iş garantisi tedbirleri alınmadan bazı ders saatlarının azaltılması, v.b.).

2. Öte yandan :

— 1970 ve 1971 kararlarından bir çoğu henüz uygulanmamış ya da yönetmeliklerin kapsamına alınmamıştır;

— 1972-73 toplu sözleşmesi henüz tamamlanmamış, özellikle 1 Eylül 1973 tarihinden itibaren uygulanacak yeni genel ücret seviyesi saptanmamıştır (bu konudaki müzakereler sürüncemede kalmıştır);

— Başlıca temel sorunların incelenmesi ve çözümü (öğretmenlerin yetiştirilmesi, statüleri, maaş ve tahsisatların muntazam şekilde ödenmesi, v.b.) kasten ve sistematik bir şekilde geciktirilmektedir.

Bir yandan bu tek taraflı kararların, öte yandan bu yetersizliklerin ancak eğitimin niteliğine zarar verebileceğini, mesleğe girme olanakalarını azaltabileceğini ve eğitim personelinin hizmet aşkını ve cesaretini kırabileceğini nazarı itibara alan Ortak Cephe Ulusal Komiteleri, derhal sendikal eyleme geçerek Tamamen Farklı bir Millî Eğitim ve Kültür Politikasının izlenmesini istemeye karar vermişlerdir.

Bir uyarı niteliğinde olmak üzere, ilk eylem, ülkenin bütün okullarında, 25 Ekim Salı günü sabahın son saat derslerine girmeme şeklinde olacaktır.

Gerekirse daha başka ve daha radikal eylemler bunu izleyecektir. Bunlara tüm eğitim müesseselerinin personeli katılacaktır. Söz konusu eylemler, öğretmenlerin şikâyetleri dinleninceye ve istekleri yerine getirilinceye kadar kademe kademe uygulanacaktır.

YENİ DERS YILI BAŞLADI

DEMOKRATİK VİETNAM CUMHURİYETİ : Barış sağlandı

17 yıllık kahramanca bir savaştan sonra, Vietnam halkı çocuklarını barış içinde okula göndermeye başlamıştır. Artık USA bombardıman uçakları kanatları ile güneşi örtmeyeceklerdir.

Geçen ders yılı içindeki çarpışmalar sırasında, düşman uçakları 400 okulu tahrip etmişler veya hasara uğratmışlardır. Fakat son altı ay içinde 7000 derslik yeniden inşa veya tamir edilmiştir.

Zorluklara rağmen, 5 milyon öğretmen ve öğrenci, ilk ve orta öğretimde geçen yılın programlarını başarı ile tamamlamışlar, 40.000 genç Vietnam'lı diplomalarını almışlardır.

Eğitimde büyük işler başarılmıştır : Demokratik Vietnam Cumhuriyetinde her beş yurttaştan biri eğitim görmektedir. Vietnam halkı savaş yaralarını sarmak için, ülkeyi normal şartlara yeniden kavuşturmak ve eğitim sistemini ıslah etmek için cansiparane çabalar harcamaktadır.

Özellikle yüksek öğretimde önemli ilerlemeler kay-

dedilmiştir. 1945'de tüm Çin Hindinde tek bir yüksek öğretim kuruluşu vardı. Bugün, sadece DVC'de 37 Üniversite ve Enstitü, ve 192 teknik okul vardır. Bunların arasında şunları sayabiliriz :

— Sanayi, ulaştırma, haberleşme ve enformasyon dallarında 11 eğitim müessesesi;
— Tarım ve balıkçılık dallarında 5;
— Teorik bilimler, öğretim ve yabancı diller için 7;
— Tıp, beden eğitimi ve spor dallarında 5;
— Ulusal ekonomi dalında 4;
— Kültür dalında 3 müessese.

Ayrıca Haiphong ve Hanoi'de işçilere mahsus iki özel okul vardır...

FEDERAL ALMAN CUMHURİYETİ

FAC'de merkezî bir eğitim sistemi yoktur. Kronik öğretmen yetersizliği had bir safhaya girmiştir. Batı Saksonya okullarında bir çok dersler hiç okutulmamaktadır. 1980'de FAC okullarında 44.000 öğretmen açığı olacağı hesap edilmektedir. Öte yandan, bazı eyaletlerin Başbakanları tarafından alınan gerici tedbirler, Alman Komünist Partisi üyeleri ile ilerici öğretmenlerin okullarda ve diğer eğitim müesseselerinde çalışmalarını engellemektedir. Okul binaları da ihtiyaca cevap vermekten uaktır. Bavyeradaki bazı okullar 50-63 öğrenciyi tek bir sınıfta barındırmaktadır.

SURİYE

Sömürge rejiminden miras kalan okur yazarlık oranının düşüklüğü hâlâ büyük bir sorun olarak ortada durmaktadır. 1970'de nüfusun % 54.9'u okuma yazma bilmiyordu.

Bugün cehalete karşı yaygın bir savaş sürdürülmektedir. Hedef 6 yıl içinde cehaletin kökünü kazımak, nüfusun tümünü okur yazar yapmaktır. Demokratik kamu kuruluşları ve 9000 öğrenci ile orta okul ve liseyi terk etmiş olanlar bu kampanyaya katılmışlardır.

Okul sayısını arttırmak için de yoğun çabalar harcanmaktadır. 1960'da ülkede 3261 ilkokul varken, bu sayı 1970'de 5000'i geçmiştir. Orta ve meslekî okulların sayısı da hızla artmaktadır. 1973'de 20.000 öğrenci diploma almıştır. Yüksek öğrenimde de kayda değer mesafeler katedilmiştir. 1960'da Suriye'de tek bir Üniversite vardı, öğrenci adedi de 10.000 civarında idi. Bugün 22 ilde yaklaşık olarak 40.000 öğrenci barındıran 4 yüksek öğrenim müessesesi mevcuttur.

DEMOKRATİK ALMAN CUMHURİYETİ

DAC'de her üç okuldan biri 1945'den sonra yapılmıştır. Mahallî bütçelerden sadece bu yıl için 250 milyon mark tahsis edilmiştir yeni okul yapımına ve mevcutların yenileştirilmesine. İnşaatçılar ve öğretmenler birlikte tüm okul binalarını incelemişler ve önümüzdeki bir kaç yıl içinde bunların tümünü yenileştirmek ve daha modern bir hale getirmek için ayrıntılı bir plan hazırlamışlardır. DAC öğrencilerine yeni ders yılı için 30 milyon kitap dağıtılmıştır. Bu ders kitaplarının çoğu yeniden gözden geçirilmiş olup en yeni bilimsel buluş ve başarıları kapsamaktadır.

BREZİLYA : Bir sınıfa yüz öğrenci

Öğrenci ve okul darlığı yüzünden bu yıl 3,5 milyon ilkokul çağında ve 800.000 orta okul çağında öğrenci okula gitmek olanağını bulamamışlardır. Okullardan bir çoğu o kadar kötü durumda bulunmaktadır ki, öğrencilerin hayatı için ciddî bir tehlike teşkil etmektedir. Tahsisat yokluğundan mütemadiyen ihmal edilen reformlara şiddetle ihtiyaç vardır. Sınıflar tıkabasa doludur, kimisinde 100 öğrenci vardır. Resmî okullarda had safhada bir öğretmen dalığı vardır. Öğretmen okulları mezunları başka iş aramaktadırlar, çünkü öğretmenin hayatı hiç de kolay değildir : ayda 250 cruzeiro'yu geçmeyen bir maaş karşılığında günde 12-14 saat çalışmak zorundadır. Bugün nüfusun % 28'i okur yazar değildir. Bu duruma bir çare bulmak, sosyolog Bolivar Lamonier'e göre, en az 20 yıl sürecektir.

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ : Zengin-yoksul ayırımı

ABD'de devlet okulları bir çok alanlarda görevlerini gereği gibi yerine getirememektedirler. Arkansas Valisi Dale Bumpers'e göre, okullar ulusal azınlıklara yeterli bir eğitim sağlamamaktadırlar. Zenciler, Kızılderililer ve As[illegible] yalı göçmenler okul çağındaki çocukların beşte birini oluşturdukları halde beyaz çocukların yararlandıkları eğitim olanaklarının tümünden yararlanamamaktadırlar. Bumpers, fakir ve renkli çocukların sayısı yüksek ola[illegible] okullar için daha fazla ödenek istemiştir. Buna rağmen federal hükümet bu yıl yoksul çocuklara yardım için, v[illegible] ayrıca meslekî eğitim, okul kitapları için vaad edile[illegible] ödeneklerde kısıntılar yapmıştır. Öte yandan, ülkenin e[illegible] büyük öğretmen kuruluşu olan Ulusal Eğitim Derneği beyaz ırktan olmayan çocukların hedef olduğu başka tü[illegible] bir ayırıma karşı da savaşmaktadır. Bu cümleden olma[illegible] üzere, Güney eyaletlerindeki ırk ayırımına sözde so[illegible] verilmiş olan okullarından zenci öğrencilerin kitle ha[illegible]linde ihracına karşı çıkmıştır. Siyah çocuklar, ve diğer ulusal azınlıklara mensup çocuklar, ve hattâ yoksul be[illegible]yazların çocukları da Kuzeyde bir çok okullardan çıka[illegible]rılmışlardır. Bunların bir çoğu, yardımdan yoksun bırakıl[illegible]dıkları için, derslerinde de başarı sağlayamamaktadırlar.

FRANSA : Teknik Yüksek Okullarda 1973-74 De[illegible] Yılının Başlangıcı

Binlerce genç yer darlığından Teknik Yüksek Oku[illegible]lara alınmamıştır. Mayıs 1972'de bunların sayısı 62,0[illegible] olarak tahmin edilmiştir.

Öte yandan, her yerde öğretmen darlığı olduğ[illegible] halde, Millî Eğitim Bakanlığı, tasarruf sağlamak ve [illegible]tihdamı azaltmak için ders programlarında kısıntıl[illegible] yapmıştır. Bazı genç yedek öğretmenler, özellikle Edeb[illegible]yat ve Fen dallarında, işsizdir. Meslekî disiplinlere [illegible] ücretlerin azlığı yüzünden yeter sayıda öğretmen bulun[illegible]mamaktadır.

1974 bütçesi kamu teknik eğitimi sahasındaki [illegible] vahim durumu daha da ağırlaştıracaktır. Buna karşıl[illegible] özel eğitime daha fazla ödenek ayrılacaktır. Hazırlan[illegible] bir hükümet tasarısı zorunlu öğrenim dönemini kısaltm[illegible]yı amaç edinmiştir. Bununla güdülen bir amaç da, işv[illegible]renlere ucuz çocuk emeği sağlamaktır.

Diğer memurlarla birlikte geniş çapta mücadele [illegible]çimleri hazırlanmaktadır (toplu başvurmalar, eylem ha[illegible]taları, grevler, v.b.). Sendikal eylemlerin başlıca am[illegible]ları, daha yüksek ücret, iş ve yedek öğretmenler ata[illegible]masını sağlamaktır.

Kıyım... kıyım... kıyım...

AFYON'DA YİRMİ ÖĞRETMEN SÜRÜLDÜ

TÖB—DER Afyon Şubemizce bildirildiğine göre, 11.12.1973 tarihinde ıirdağ ve Dinar'da çalışan yirmi ıretmen arkadaşımız, kış kıyamet ınünde yerlerinden alınarak başköylere verilmişlerdir. Bu ardaşlarımızın adları ve sügün edil- ‹leri yerler şöyledir :

Emirdağ'da : Bağlıca Köyü Öğretıni Ceylan Sarı, Aydınkaya Köyüne, malettin Özer Mallıca Köyüne, Eln Köyü Öğretmeni Nâzım Keskin yat Köyüne, Suvermez Köyü Öğretıni Abdil Keskin Bayat Köyüne, raağaç Köyü Öğretmeni Irfan Donız Yukarı Kurudere Köyüne, Veysel ıyü Öğretmeni Mahir Tapmaz Bayat ıyüne, Topdere Köyü Öğretmeni han Göçüm Davulga Köyüne, Gözе- Köyü öğretmeni Hasan Karaca, Ka- ;alar Köyüne,

Dinar'da : Kızıllı Köyü Öğretmeni ustafa Akar Kadılar Köyüne, Donbay yü Öğretmeni Ahmet Özkulak Kınık ıyüne, Çeşitçat Köyü Öğretmeni ışim Tin Doğanlı Köyüne, Tekin ıyü Öğretmeni Veli Avcı Bilgiç ıyüne, Dumanlı Köyü Öğretmeni doğan Avcı Tatarlı Köyüne, Bamli Köyü Öğretmeni Cahit Çelik :gün Köyüne, Kabaklı Köyü Öğretıni Erdoğan Çiftçi Çürüklü Köyüne, tlaç Köyü Öğretmeni Ayten Şenocak zkırı Bozan Köyüne, Oğullar Köyü ğretmeni Güngör Emre Sincanlı şaköyü Köyüne, Yakaköy Köyü Öğmeni Nükhet Demirok Sincanlı şaköy Köyüne, Karataş Köyü Öğmeni Selami Yılmaz Karataş Köyünn Çürüklü Köyüne, Karataş Köyü ğretmeni Süleyman Çalışır Tatarlı yüne sürülmüşlerdir.

Öğretmenlerin görev yerlerinin ğiştirilmesi çalıştıkları köylerdeki lk tarafından üzüntü ve tepki ile ışılanmıştır.

KAĞIZMAN'DAN DÖRT ÜYEMİZ SÜRÜLDÜ

TÖB—DER Kağızman Şubemiz elerinden ve Lise öğretmenlerinden rdü sürülmüştür. Bu üyelerimizin arı ve sürüldükleri yerler şöyledir :

Nihat Özden Iğdır Lisesine, Ali Erdoğan Posof Lisesine, Nurettin Demir Göle Lisesine ve Necati Demirci de Arpaçay Lisesine sürülmüştür.

ARTVİN'DEN ÜÇ ÖĞRETMEN SÜRÜLDÜ

TÖB—DER Artvin Şubemiz üyelerinden ve Artvin İlköğretmen Okulu öğretmenlerinden Felsefe Öğretmeni Hüseyin Duvarcı Trabzon Çaykara Lisesine, Beden Eğitimi Öğretmeni İbrahim Esen Erzurum Oltu Lisesine ve Meslek Dersleri Öğretmeni ve Müdür Başyardımcısı Midayet Altun Erzincan Tercan İlçesi Mercan Ortaokulu Türkçe Öğretmenliğine sürülmüştür.

Bu üç üyemiz 1973 Aralık ayında okulda gerici çevrelerin kışkırttığı öğrenci olayları üzerine açılan soruşturma sonunda bakanlık mucibince sürülmüşlerdir.

GAZİANTEP'TEN ADIYAMAN'A SÜRÜLDÜ

TÖB—DER Gaziantep Şubemiz üyelerinden İslahiye İdilli Köyü Öğretmeni Süleyman Efe, 5442 sayılı yasaya göre İl Disiplin Kurulu kararıyla ve «... Fikir ve hareketleriyle anarşistleri benimsediği, Sıkıyönetim Komutanlığınca yasaklanmış olan kitapları bulundurduğu ve okuduğu» gerekçesiyle Adıyaman Valiliği emrine sürgün edilmiştir. Efe hakkındaki bu haksız işlemi TÖB—DER avukatlarımız Danıştaya götüreceklerdir.

ORDU'DAN BOZKIR'A SÜRGÜN

TÖB—DER Ordu Şubemiz başkanı Aydın Yeşilyurt, şubemizden bildirildiğine göre Konya'nın Bozkır İlçesine sürülmüştür. Yeşilyurt'un sürülmesi şubemizin gücünü kırmak, üyelerimize gözdağı vermek amacına yöneliktir.

MÜDÜRLÜK GÖREVİ ALINARAK SÜRÜLDÜ

TÖB—DER Şavşat Şubemiz üyelerinden Veliköy İlkokulu Müdürü Ali Aksakal okul müdürlüğü de alınarak Artvin İl Milli Eğitim Disiplin Kurulu kararıyla 28.12.1973 tarihinde **«Sol ideolojiye inanmak ve sol eylem- ... örgüt kurmak, sol eylemin öncülüğünü yapmak, gençleri bu yola teşvik etmek, solculara yataklık yapmak ve rehberlik etmek»** iddialarıyla ilçe dışında bir yere sürülmüştür.

Yedi yıldır Veliköy İlkokulu müdürü olan Ali Aksakal, TÖB—DER Şubemizin kurulmasında, gelişmesinde önemli katkıları olmuş bir arkadaşımızdır. Aksakal'a 1973 Hazilanında müfettişin yönelttiği sorular şöyledir :

1. Sol düşünceli olduğunuz,

2. Sol düşünceyi eyleme çevirmek için örgüt kurduğunuz,

3. Sol eylemlerde bulunduğunuz iddia edilmektedir?

KIYIMLAR KONUSUNDA BAKANA SORU

İçel milletvekillerinden Süleyman Şimşek, 22.1.197 tarihinde Millet Meclisi Başkanlığına bir önerge vermiş ve sorularına Milli Eğitim Bakanının «sözlü olarak» cevap vermesini istemiştir.

Şimşek, beş soruyu kapsayan önergesinde özetle şöyle demektedir :

Boykota katıldığı nedeniyle en az (50) bin öğretmenin cezalandırıldığı söyleniyor, bu doğru mudur?

Boykota katıldığı gerekçesiyle okul müdürlüğü, müdür yardımcılığı ve benzeri gibi görevlerin bir kısım öğretmenlere verilmediği söyleniyor; özellikle ilkokul öğretmenlerine uygulandığı söylenilen bu işlemler doğru mudur?

Boykota katılan öğretmenleri cezalandıran ve milliyetçi öğretmenler derneği üyesi bulunan öğretmenlerin çoğunun bugün yönetici kadrosunda oldukları söyleniyor, bu doğru mudur?

Gazi Eğitim Enstitüsünü dışardan bitirdiği halde «boykota katıldığı» gerekçesiyle ataması yapılmayan öğretmenler olduğu söyleniyor, bu doğru mudur?

Şimdiye kadar kaç öğretmen hakkındaki Danıştay kararı uygulanmamıştır?

DEVRİMCİ ÖĞRETMEN KIYIMI

TÖB — DER GENEL BAŞKANI
Ali BOZKURT

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, 23 Ocak 1974 günlü toplantısında öğretmenlerle ilgili, milletvekili Sayın Mehmet Sönmez'in bir konuşmasına karşılık veren Milli Eğitim Bakanı Sayın Orhan Dengiz'in söylediklerine yanıt vermemek, tutarsızlıkları, haksızlıkları kabul anlamına gelirdi.

Sayın Dengiz, 3 Ağustos 1973 tarihli demeçleriyle de hiçbir öğretmeni kıymadıklarını söylemişler, kendilerine o zaman çeşitli isimler vererek, Danıştay kararları açıklıyarak yanıt verdiğimiz için de, O'nun gazabına uğrayarak ilkokul öğretmeni olduğumuz halde bakanlık başmüfettişince sorguya çekilmiştik.

Şimdi, yine aynı yönteme başvurmaktadırlar. Ve demektedirler ki, «ben, tahkikat yapılmadan, müdürler encümeninin kararı alınmadan ve kanunsuz olarak öğretmen bir yerden bir yere tayin edilmişse şu anda milletvekilliğinden istifaya hazırım.»

Biz hiçbir zaman soruşturmasız, meşhur «müdürler komisyonu kararsız öğretmen kıyıldığının ileri sürmedik. Süremezdik. Kıyımı bir meslek, bir uzmanlık dalı haline getiren, bunda epeyce de başarı gösterenler elbette ki, yaptıkları kıyımları kitabına uyduracaklardı.

Şimdi, tezgahlanan kıyım yöntemlerini açıklıyalım.: Atatürkçü, gerçek yurtsever öğretmenler, yıllardan beri köşebaşlarına yerleştirilen partizan müdürler ve öğretmenler tarafından ihbar ediliyor ya da ettiriliyor. Bakanlık zaten hazır beklediğinden hemen soruşturma açtırıyor. Öğretmen derhal sürülüyor. Danıştay bu işlemi durduruyor. Bakanlık, Danıştay kararına uyar gözüküp bir yazı ile öğretmeni görevine döndürüyor.

Hemen o anda öğretmene ikinci bir tebligat yapılıyor, «Danıştay kararının uygulanmasına, ancak görevde bulunmasının sakıncalı olduğundan görevine son verilmesine.» bu işlem de Danıştay'ca durduruluyor. Bakanlık gene göreve döndürmüyor. Öğretmen, Noter aracılığı ile protesto çekiyor, çekmek zorunda kalıyor.

Çok zaman da, Bakanlık, yürürlükten kalktığını bildiği halde, 6435 sayılı yasayı uygulayarak öğretmen kıyıyor, bunun da Danıştay'dan durdurulması gerekiyor.

Böylece, tüm bu işlemler yılları alıyor. Öğretmen, eşi ve çocukları insafsızca açlığa mahkûm ediliyor.

12 Marttan sonra öğretmenlerin başına öyle belalar getirilmiştir ki, insaf sahibi hiç kimsenin onaylaması olanağı yoktu. Ölü kimselerin ihbarları dahi ciddiye alınarak öğretmen kıyıldığını söylersek, gerçek daha iyi anlaşılır sanırız. Bütün bu tutarsızlıklara itibar eden bakanlık, O'nun müdürler komisyonu, yüzlerce imza ile öğretmenin göreve dönmesini isteyen vatandaş dilekçelerine aynı derecede, hatta bir kez dahi itibar etmemiştir.

Kısacası ölmüş kimselerin ihbarı ile ya da iki imza ile öğretmeni kıy, yüzlerce imza ile yerine döndürme. Bütün bunlar ortada iken «öğretmen kıymıyorum» demek, elbette ki kimseyi inandırmaya yetmiyecektir. Türkiye Öğretmenlerinin, partizan yönetimlerden neler çektiklerini yalnız kendileri bilir.

Büyük Millet Meclisi'nde sözü edilen üyemiz öğretmen Mahiye Pekmezci (Morgül) hakkındaki gerçek bilgiler, ayrıntıları ile aşağıdadır. Kararı tarih verecek, yapanlardan hesabını yasalar önünde Türkiye Öğretmenlerinin tek örgütü olan TÖB—DER soracaktır.

1 — Mahiye Pekmezci (Morgül), 8/9/1971 tarihinde Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'nca tutuklanmıştır, 8/9/1972 tarihinde tahliye edilmiştir.

2 — Tutuklu bulunduğu sırada Adana'ya tayini çıkmış ve fakat bu kendisine tebliğ edilmemiştir.

3 — Buna karşın, görev yerine gitmedi gerekçesiyle 24/2/1972 tarihinde «müstafi» sayılarak görevine son verilmiştir.

4 — Bunun üzerine avukatlarımız Mahiye Pekmezci (Morgül) hakkındaki Bakanlığın bu işlemini Danıştay'a götürmüşlerdir. Danıştay, 19/2/1973 tarihinde yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.

5 — Avukatlarımız, Morgül hakkındaki Danıştay kararının uygulanması için Bakanlığa başvurmuşlardır. Bakanlık, Danıştay kararını uygulamamıştır.

6 — Bunun üzerine avukatlarımız, Morgül hakkındaki yürütmeyi durdurma kararının uygulanması için, 30/7/1973 tarihinde Noter kanalı ile Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'e bir protesto çekmişlerdir. Karar, gene uygulanmamıştır.

7 — Morgül hakkındaki kararın, gene uygulanmaması üzerine avukatımız İlhan Dişçi, 15/1/1974 tarihinde Milli Eğitim Bakanı Orhan Dengiz aleyhinde toplam 22.725.00 TL maddi ve manevi tazminat davası açmıştır.

Yukarıdaki açıklamamızda da görüleceği gibi, Mahiye Pekmezci (Morgül) ye Adana'ya atanması tebliğ edilmemiştir. Tebliğ edilmediği halde, edilmiş de öğretmen görevine gitmemiş gibi müstafi sayılmış ve bu yüzden görevine son verilmiştir. Bu işlem hakkındaki Danıştay kararı başvurmalara, Noter kanalı ile çekilen protestolara karşın uygulanmamıştır. Ve Danıştay kararını uygulamayan Mil-

ÖĞRETMEN KIYIMI PARLAMENTODA

Hatay Milletvekili Mehmet Sönmez, 22 Ocak 1974 günü Millet Meclisi'nde gündem dışı bir konuşma yaparak, son günlerde yeniden hızlanan öğretmen kıyımını dile getirmiştir. Atatürk dönemi dışındaki bütün devirlerde öğretmenlerin kıyıldığını, sürüldüğünü ve horlanıp maddi sıkıntılara sürüklendiklerini anlatan Mehmet Sönmez, özellikle A.P.nin tek başına iktidara geldiği 1965 yılından sonra kıyımın çok yoğunlaştığını, bu yolda en büyük faaliyeti tarihin öğretmen kıyımcısı olarak niteleyeceği Orhan Dengiz'in gösterdiğini söylemiştir. Parti grupları arasında yer yer tartışmalar çıkan oturumda, Mehmet Sönmez öğretmenlerin maddi durumlarını şöyle belirtmiştir :

«Bir ayakkabının fiatının 200 liradan satıldığı, 50 liradan aşağı giyecek gömleğin bulunmadığı, tereyağının kilosunun 50 lirayı bulduğu bir dönemde, yaşıyoruz. Bu hayat pahalılığı içinde yüz bini aşkın öğretmen, 790 lira ile çalışmaktadır. Öğretmen bu para ile ev geçindirecek, çocuklarını yetiştirecek ve sonra da ücra yurt köşelerinde şunun bunun baskılarına boyun eğecektir. Olanaksızlardan söz eden A.P. ve onun ortağı CHP kendilerine yakın bildiklerine bu paranın kat kat fazlasını yan ödeme olarak verebilmektedir. Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, iktidarsız bir iktidarın öğretmen düşmanı Orhan Dengiz, bu kış kıyamette öğretmenleri dama taşı gibi ordan oraya sürmektedir. Ekonomik kararlar söz konusu olunca «gideceğim» diyen Talû Hükümeti öğretmen kıyımı olunca hiç beklemeden gereğini yerine getirmektedir. Öğretmeni yıldıracağını sananlar aldanmaktadır. 200 bini aşkın Atatürkçü öğretmen akıldışı, çağdışı baskılara asla boyun eğmeyecektir. Tarih öğretmen düşmanlarını asla affetmeyecektir. Öğretmenleri ezmek isteyen zihniyeti ve bu zihniyetin başı coğrafya öğretmeni Orhan Dengiz'i Türk Ulusuna şikayet ediyorum.»

Daha sonra Mehmet Sönmez'e cevap vermek için söz alan Orhan Dengiz kıyımın binlerce örneği ortadayken, kıyılan öğretmenlerin almış olduğu olumlu Danıştay kararlarını uygulamadığı için TÖB - DER tarafından mahkemeye verildiğini unutarak **«kıyılmış tek öğretmen gösterin, ugulanmamış bir tek yargı kararı gösterin istifa edeceğim» demiştir.**

TÖB—DER tarafından kıyılan öğretmenlerin bir listesi bakana sunulacaktır.

SİVAS'TA BOYKOT CEZALARI SÜRÜYOR

Sivas Merkez Kadı Burhanettin İlkokulu öğretmeniyim. Sivas TÖB—DER Şubesi kurucularındanım. Genel Öğretmen Boykotuna katılan öğretmenlerle beraber boykota iştirak ettim. Türkiyede olduğu gibi, Sivas bölgesi de boykotçu öğretmenleri cezalandırma yoluna gitmiştir. Yapılan cezalandırmadan dolayı orta öğretimdeki arkadaşların bir kaçına muhtelif cezalar, ilkokul öğretmenlerinin tümüne 3'er gün maaş kesimi cezası ile cezalandırılmaları öngörülmüştür. Biz, 20-25 kadar ilkokul öğretmeni bu cezaya Danıştay nezdinde dava açtık. Danıştay, 3 günlük maaş kesimi cezasını iptal edip, sonucu bize bildirmiştir. İkinci kez olarak İl Disiplin Kurulu bizleri mutlaka cezalandırmak için 1 günlük maaş kesimi cezası ile cezalandırma yoluna gitmiş ve sonucu bize tebliğ etmiştir.

Bunun üzerine 6-7 ilkokul öğretmeni :

1. Bir suçtan iki ceza verilemez,
2. Suç zaman aşımına uğradığından cezanın verilmemesi gerektiğini savunarak itirazda bulunduk.

İl Disiplin Kurulu itirazımızı incelemeden bize menfi veya müspet bir cevap vermeden bir günlük maaş kesimini yapmıştır. Bizimle «boykota giden ve Danıştay'a dava açmıyan öğretmenlerin maaşları kesilmediği halde, bizim maaşlarımız kesilmiştir. Sivas İlçelerinde çalışan boykotçu öğretmenlerin tümünden üçer günlük maaş kesimi yapılmıştır.

Halil Baran

li Eğitim Bakanı aleyhine tazminat davası açılmıştır.

Kaldı ki, bakan öğretmenin tutuklanmasını, mahkûm olmasını, göreve başlamamasını sözkonusu etmekte ama Danıştay kararını uygulamadığını üstü kapalı geçmektedir. Ve gerçekte de, öğretmenin mahkûmiyet kararı kesinleşmiş bile değildir.

Milli Eğitim Bakanlığı şimdiye kadar üyelerimizden Mehmet Zeki Gündüz, Şehmuz Hacıyusufoğlu, Bedirhan Şimşek, M. Salih Karakaya, Muharrem Bozkurt, Muharrem Tekin, Hakkı Şimşek, Mustafa Tanrıkulu, Abdullah Uyanıker, Mehmet Kopan ve Derya Gölgelioğlu hakkındaki Danıştay kararlarını uygulamamış ve bu arkadaşlarımız hakkındaki kararların uygulanması için avukatlarımız, Milli Eğitim Bakanlığına noter kanalıyla ihtarname çekmişlerdir. Ancak bu ihtarname üzerine, üyelerimiz hakkındaki Danıştay kararları uygulanabilmiştir. Fakat bu uygulama da dolaylı yoldan uygulamama şeklindedir. Yani Bakanlık, üyemiz hakkındaki Danıştay kararını Müdürler komisyonun kararının bir maddesi ile uygulamakta öbür maddesi ile de öğretmeni bir başka kanun maddesine göre açığa almakta ya da sürmektedir.

Örgütlenme Zorunludur

Avukat Halit ÇELEN

Öğretmen, geçmiş iktidarlar döneminde halkımızı aydınlatma, uyandırma, bilinçlendirme görevini yaptıkça, Anayasa doğrultusunda lâyik eğitimi gerçekleştirmeye çalıştıkça ve yasal haklarına sahip çıktıkça horlanmış, sürekli ağır baskılar ve tertipler karşısında kalmıştır.

En güç maddî koşullar altında yurdun en ücra köşelerinde eğitim ve öğretim görevini yapan fedakâr öğretmen, çıkarcı ve tutucu çevrelerin tertipleriyle köyden köye, kasabadan kasabaya sürülmüş, Bakanlık emrine alınmış, disiplin cezalarına çarptırılmış, görevine son verilmiş, tutuklanmış, yargılanmış ve ona adetâ düşman gözü ile bakılmıştır.

Bu Baskılar Neden?

Öğretmen neden kıyılmıştır? Ona bu baskılar neden yapılmıştır? Bu sorunun cevabını artık herkes biliyor; Çünkü öğretmen halkımızı uyandırmaktadır. Halkımıza ışık götürmektedir. Uyanan halkımız nasıl bir düzen içinde yaşadığını, geri kalmışlığının nedenlerini öğrenmekte, onu geri bırakanların kimler olduğunu ve neden geri bırakıldığını anlamaktadır. Bu geri bırakılmışlıktan kurtulmanın yollarını öğrenmektedir. Doğaya ve topluma müsbet bilim açısından bakmasını öğrenmektedir. Yağmur'un fiziksel bir olay olduğunu öğrenmektedir. Anayasanın kendisine tanıdığı temel hak ve özgürlükleri öğrenmektedir. Bu hakları kullanmanın yollarını öğrenmektedir.

İşte bütün bu nedenler tutucu ve çıkarcı, Anayasaya karşı, halkın uyanışına karşı, halkımızın kendi haklarına sahip çıkmasına karşı olan çevreleri tedirgin etmektedir. Yurtsever ve ülkücü öğretmen halkın uyanışından korkan bu egemen güçleri rahatsız etmektedir. Öğretmen üzerindeki baskıların, öğretmen kıyımının altında yatan gerçek budur.

Bu, öğretmenin öğrenciye sadece alfabe okutmasını isteyenlerin de amaçlarının ne olduğunu gün ışığına çıkarmaktadır.

Çözüm Yolu:

Baskılarda kurtulmanın, haklarına sahip olabilmenin, kutsal bir görev olan halkımızı eğitmenin ve uyandırmanın tek çözüm yolu örgütlenmek ve yasalar çerçevesinde örgütlü mücadele vermektir.

İşte bunun için öğretmen örgütlenecektir. «Bir elin nesi var, iki elin sesi var» atasözüne uyarak örgütlenecektir. Halkımızı eğitmek, uyandırmak, bilinçlendirmek için örgütlenecektir. Haklarını aramak için, maddî koşullarını düzeltmek için, yasaların verdiği bütün hakları son damlasına kadar kullanabilmek için örgütlenecektir. Yasaların bugün elinden aldığı ve vermediği hakları yine yasal yollarla çalışarak elde etmek için, elinden alınan sendikal haklarına tekrar kavuşmak için örgütlenecekti Demokratik düzenlerin vazgeçilmez ögelerinden olan e ken bir baskı grubu haline gelmek için örgütlenecekti

Örgütsüz öğretmen, güçsüzdür. Güçlenmek için ö gütlenecektir. Çünkü çağdaş uygar ülkelerde bütün sın ve tabakalar, bütün meslek kuruluşları örgütlenmiştir. E ülkeler, örgütlenme haklarını uzun mücadelelerle elc etmişlerdir. Bunun nedeni de haklar mücadelesinin, anca örgütlü mücadele ile kazanılabileceği gerçeğidir. Sosy bilimciler, «Uygar toplumlar, örgütlenmiş toplumlardı diyorlar. Bu sözler dünyanın toplumsal mücadeleler tar hinin sosyal bilimlere öğreticisidir.

Kuşkusuz örgütlenme kolay değildir. Yürürlükte Dernekler Yasası örgütlenmeyi güçleştiren birçok hüküm ler getirmiştir. Bu yasa, Anayasaya aykırı bir yasadı Bu alanda getirilen yönetmelik örgütlenmeyi büsbüti çıkmaza sokmuştur.

Ama 27 Mayıs Anayasası yasaların yargısal denet mi kurumunu getirmiştir. Anayasaya aykırı görülen y salar Anayasa mahkemesince incelenir. Bu yüksek mal keme anayasaya aykırı gördüğü yasaları iptal eder. N tekim Yeni Dernekler Yasası da Anayasa Mahkemesinc incelenmiştir. Basındaki haberlerden öğrendiğimize gö bu yüksek mahkeme Dernekler yasasını Aayasaya aykı bularak iptal etmiştir. Bir hakkın elde edilmesi o yolc verilecek azimli mücadeleye bağlıdır. Bu tür bir müc dele de ancak örgütlenmekle, örgüt olarak mücadele e mekle yürütülebilir.

Anayasada yapılan son değişiklikle kamu görevlil rinin sendika kurma hakları ellerinden alınmış, dern kurma hakkı da yeni yeni kısıtlamalara tabi tutulmuştu Kuşkusuz bu bir geriye dönüştür. 27 Mayısın getirdikl rinden geriye dönüş. Ama bu değişiklikler de sonsu kadar gitmiyecektir. Bir üst yapı kurumu olan hukuk yasalar, önünde sonunda toplumsal gelişme doğrultusu girmek zorundadır. Toplumsal gelişme yasaları bunu en reder. Bugün öğretmen sendikal haklarını tekrar kaza mak için mücadele vermelidir. Haklarını kısıtlayan yas ların değiştirilmesi için mücadele vermelidir. Yasalar etkisiz uygulanması için mücadele vermelidir.

Demokratik hakların kazanılması, hukuk devletin bütün kuralları ile işler hale gelmesi kuşkusuz uzun v deli bir mücadeleyi gerektirir. Bu demokratik mücadele verebilmek için örgütlenmek zorunludur.

Öğretmen, örgütlenme bilinci edinmeli, örgütlenm nin zorululuğuna inanmalı ve örgütlenmelidir. Türki öğretmeninin, bugünkü aşamada önündeki mücadele g revi, yurt görevi örgütlenmeden geçmektedir.

KAPİTALİST TOPLUM ÜZERİNE

— I —

Yaşadığımız günler, insanlık tarihinin en son sömü-ü düzeni olan kapitalizmin ve onun en son aşaması ılan emperyalizmin her kıtada, her ülkede adım adım erilediğini ve hızlı bir çöküntü süreci içinde olduğunu nüjdeliyor.

Ülkelerindeki egemen güçler tarafından ezilen sınıf-ar, emperyalizmin kanına, iliğine kadar sömürdüğü halk-ar dünyanın her yanında bilinçleniyor ve insanın insan arafından sömürüsüne dayanan bu «son» kölelik düze-ine karşı ayaklanıyorlar. Gün be gün, adım adım savaş ererek, insanlığa bunca yıl acıdan, dertten, başka bir ey getirmemiş olan köhne düzenlerin kalıntılarını te-nizliyorlar. Can çekişen kapitalizm yeryüzünü kana ulama macerasının son demlerini yaşıyor. Ve ezilen ünya halkları sınıfsız toplumlara her geçen gün biraz aha yakınlaşıyorlar.

İnsanın insana köleliğinin en incelmiş ve örgütlen-niş biçimi olan bu düzen nasıl bir düzendir?

Bizlerin de içinde yaşadığımız, baskıyı, sömürüyü arihten okumak yerine somut olarak üzerimizde hisset-iğimiz, «Bugün»ün düzeni olan bu toplumun kurumları emelinde nasıl işlemektedir?

Buna benzer sorulara cevap verebilmek, ülkemiz ve ünyanın her köşesinde birbirinden bağımsız gibi görü-en yüzlerce olayı kavrayıp çözebilmek için kapitalizmi ğrenmeliyiz.

Ortadoğu savaşının belli bir aşamasında patlak ve-rek dünyayı sarsan petrol bunalımının nedenlerini kav-yıp çözebilmek için kapitalizmi öğrenmeliyiz.

Birçok ülkenin televizyonlarında, radyolarında dev ketlerin milyonlar ödeyerek sahneledikleri reklâm prog-mları ile Amerikan İstihbarat Teşkilatı CIA'nın feda-ır (!) çalışmalarını anlatan «Görevimiz Tehlike» prog-mlarının nedenlerini çözebilmek için kapitalizmi öğ-nmeliyiz.

En önemlisi, insanlığın pek de uzak olmayan bir ınde kavuşacağı özgür, sınıfsız düzenin temelini, işleyi-ni, gerçekliğini kavramak ve yalnızca duygusal bir öz-n olarak yüreğimizle değil ama insan emeğinin tek tiyaç haline geleceği o mutlu düzenin bir gün gerçek-eceğine kafamızla da inanmak için kapitalizmi öğren-eliyiz.

Kapitalist düzen, şimdiye dek gördüğümüz gibi, sö-irü düzenlerinin en sonuncusu, dolayısıyla egemen sı-ların deneyleri açısından da en örgütlüsüdür. Diğer mürü düzenlerinin —köleci ve feodal toplumların— rasçısıdır. Buna karşılık, bağrında kendisini bir gün e çalacak olan en devrimci sınıfı, proletaryayı taşır. pitalist toplumun egemen sınıfları gibi, proletarya da, ıf mücadeleleri tarihinde Spartaküsten Vietnam halkı-na dek süregelen, ezilen halkların deneylerinin mirasçısı-dır ve uğraşını bu deneylerle zenginleştirmiştir.

Kapitalist toplumda emekçilerin sömürülme biçimi, diğer toplumlara nazaran çok daha karmaşık ve ince ama bu görüntünün aksine çok daha insafsızdır. Büyük bir bilim adamının söylediği gibi, kapitalist toplumun ege-men sınıfı «burjuvazi, insan gururunu, basit bir değişim aracı haline» getirmiş ve «neler pahasına elde edilmiş olan özgürlüklerin yerine biricik ve amansız ticaret öz-gürlüğünü... bir kelimeyle dinî ve siyasî hayallerin mas-kelediği sömürü yerine, açık, utanmaz, doğrudan doğruya ve çıplak sömürüyü» koymuştur.

Bu girift mekanizmayı açık ve doğru olarak kavra-yabilmek için kapitalist meta üretiminin kaynaklandığı üretim ilişkilerini gözden geçirmemiz ve bunlara ilişkin bazı olguları incelememiz gerekir.

İlkel toplumlarda üretimin amacı, topluluğun tüm üyelerinin gerekli yaşama koşullarına sahip olmalarıydı. Yani, bu topluluklar, ürünlerini, satmak yani değişime sokmak için değil yalnızca kendi gereksinmelerini kar-şılamak üzere bunları tüketmek için üretiyorlardı. Örne-ğin, bir av sonunda elde edilen hayvan postları, klânın erkek, kadın, çocuk, ihtiyar tüm üyeleri arasında, soğuğa karşı korunma amacıyla dağıtılır ve bu insanlarca tüke-tilirdi. Bu postların başka ürünlerle değiştirilmek üzere üretilmesi için bir çaba söz konusu değildi. Aynen bunun gibi, tarımsal ürünlerin üretimi —örneğin pirinç ya da buğday— da klânın üyelerinin öz yararları için yapılı-yordu. Buğday veya başka tarım ürünleri toplum üyele-rinin açlıklarını gidermek için yani beslenmek için üre-tilirdi. Hayvan postlarında olduğu gibi, bu tarım ürün-lerini de başka ürünlerle değiştirmek, pazarlamak, sat-mak olayı henüz yoktu. Zaten üretimin düzeyi bir ihti-yaç fazlasının doğuşuna henüz yeterli değildi. Özetleye-cek olursak, ne sözü geçen hayvan postları ve ne de pirinç ya da buğday başka bir klâna ya da topluluğa satılmak, onların eşdeğer ürünleriyle değiştirilmek ama-cıyla üretilmemiş yani meta haline gelmemiş bulunuyordu.

İlkel toplumun yıkılış dönemlerinde ve köleci toplu-mun ilk zamanlarında sulamalı tarım esasına dayalı bazı imparatorluklarda ve hatta feodal toplumun büyük ke-simlerinde üretimin yukarda anlatılan özelliği uzun süre devam etti. Yani büyük malikanelerdeki köleler ve de-rebeylik düzenindeki toprak köleleri esas itibariyle sadece kullanıma yarayan ürünlerin üretimine ağırlık verdiler. Toprak kölesi emeğinin ürünlerinin büyük bir kısmını toprak sahibine veriyor ama karşılığında eline hiçbir şey geçmiyordu. Uzun bir zaman, üretilen ürünlerin çok az bir kısmı pazara sürüldü ve esas önemli bölümü, egemen sınıflarca ve az da olsa o ürünlerin asıl üreticileri tara-fından doğrudan doğruya tüketildi. Demek ki, temelde

kapitalizm öncesi sınıflı sömürü toplumlarında temel ekonomik düzen «Kapalı» ekonomiye dayanıyordu. Yukarıda da söylendiği gibi, ürünler pazara götürülüp satılmak, diğer metalar ile değiştirilmek üzere değil, üretildikleri çevrede tüketilmek üzere üretildiler.

Meta üretimi nasıl doğdu?

Üretici güçlerin gelişimi, buna bağlı olarak ihtiyacı aşan bir üretimin yapılması, topluluklarda sürekli bir üretim fazlasının bulunması ve sınıflı toplumlara geçişe paralel olarak üretim araçlarının özel mülkiyetinin doğuşu ve toplumda yavaş yavaş türemeye başlayan bağımsız zanaatkarlarla birlikte üretimin niteliği değişmeye başladı.

Köy topluluğunda yaşayan zanaatkar köylüler ve üreticiler ürettiklerinden arta kalanı yeni ailelerinin ve topluluğun gereksinmelerini sağladıktan sonra geriye kalan, artan ürünleri pazarlara götürüp satmaya başladılar. Feodal beylerin izin verdiği ölçüde, ürünlerinin bir kısmını pazarlayan köylüler de pazar ekonomisine yavaş yavaş giriyorlardı. Toprak sahibine mal olarak ödenen ranttan para ranta geçilmesi olayı da bu durumu körükleyen bir unsur oldu. Bunların yanısıra hiçbir topluluğa bağlı olmayan zanaatkarlar da vardı. Bunlar ise sadece değişim için yani pazarlamak için üretim yapıyorlardı.

Bir örnek verecek olursak, bağımsız bir çömlekçi, yaptığı çömlekleri kendisi veya ailesi kullansın diye değil tersine pazarda bu çömlekleri eşdeğer başka bir ürünle meselâ bir kilo buğdayla değiştirmek üzere yapıyordu.

Böylece ortaya ekonomik gelişimin yeni bir üretim türü çıktı. «Meta Üretimi» Pazarda satmak için üretim yapan çömlekçi artık «mal» değil «Meta» üretmektedir. Satış için pazara, piyasaya sürülüp satılmak amacıyla üretilen mallara «Meta», değişim amacıyla ürün üretimi yapılan ekonomilere de «Meta Ekonomisi» adı verilir. Ürünlerin satış için değil ama doğrudan doğruya tüketim için üretildiği ekonomilere de «Kapalı veya Doğal Ekonomi»ler denir.

Meta üretimi feodalizmin çöküş yıllarında özellikle gelişti ama asıl tayin edici rolünü kapitalist toplumda oynadı.

Bu üretim biçimini daha iyi kavrayabilmek için onun kendine özgü niteliklerini gözden geçirmek ve bu üretim biçiminin henüz doğmadığı ilkel toplumlardaki üretimle bu yeni tür üretimi karşılaştırmak yerinde olur.

Bir toplulukta Meta üretiminin olabilmesi için o toplulukta emeğin sosyal işbölümünün gerçekleşmiş olması yani basitçe ifade edersek, toplumun değişik bireylerinin farklı ürünlerin üretiminde çalışmaları gerekmektedir. Böyle bir iş bölümü meta üretiminden önce de vardı. Hatırlanacağı üzere, ihtiyacı aşan ürün fazlasının üretilmeye başlandığı ilkel toplulukların son dönemlerinde, topluluğun gereksinmelerini, evde kullanılan bazı araçlarla topluluğun ihtiyacı olan tüm âletleri yapan demirciler, çömlekçiler, değirmenciler yani zanaatkarlar vardı. Bu hizmetlerine karşılık topluluk da onlara ihtiyaçları olan tarım ürünlerini sağlayarak katkıda bulunurdu. Ancak bu işbölümü, tek başına meta üretimini doğurmadı. Meta üretimi ancak, zanatkarların kullandıkları üretim araçlarına tek başlarına sahip olmalarıyla yani bu araçların özel mülkiyetine sahip olmalarıyla ortaya çıktı. Yani zanaatkarlar ancak, kullandıkları üretim ar[illegible]larına kendileri sahip oldukları an ürünlerini satma[illegible] başladılar.

«Ticaret ve şehir yaşantısı belli bir gelişim seviye[illegible]ne erişip yeteri kadar geniş pazar yaratılınca emtia ü[illegible]timi gelişir ve şehirlerde yaygın hale gelir.

O zaman emtia üretimin şehirlerde genelleştiği ihtiyaç için yapılan üretimin köylerde çökmeye yüz t[illegible]tuğu tarihî bir devre başlar.

Kendi iş araçlarına sahip olan zanaatkarların gerçe[illegible]leştirdikleri bu emtia üretimine Basit Meta Üretimi ya[illegible] Küçük Meta Üretimi denir. Bu üretim biçimi M.Ö. [illegible] yüzyıldan itibaren Yunanistan'da, M.Ö. 8. yüzyıldan i[illegible]baren İslam İmparatorluğunda, M.Ö. II. yüzyıldan itib[illegible]ren ise Batı Avrupa'da hâkim üretim biçimi olarak g[illegible]rülür.»

(Devamı gelecek sayı[illegible]

T.C.
Yargıtay
Birinci Ceza Dairesi
Esas No : 1971/3973
Karar No : 1972/3804
Tebliğname : 1.3.3518

YARGITAY İLÂMI

Komünizm propagandası yapmaktan sanık Abdullah Kaya'nın yapılan duruşması sonunda BERAATİNE, Emanette kayıtlı sanığın evinden alınan kitapların, evinde buludurulması, suç olmaması yönünden bu kitapların sanığa iadesine dair NEVŞEHİR Ağır Ceza Mahkemesinden verilen 16.7. 1971 gün ve 1970/130 esas ve 1971/109 karar sayılı hüküm Yargıtayca incelenmesi, Cumhuriyet Savcısı tarafından istenilmiş olduğundan, dava evrakı Cumhuriyet Baş Savcılığından tebliğname ile Yargıtay 1. Ceza Dairesine gönderilmekle, iş anlaşıldıktan sonra gereği konuşuldu ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

1. Sanıktan elde edilen kitapların kendisine atılan suçla ilgili bulunmadığı gibi, yasak kitabın evde bulundurulması da suç teşkil etmiyeceği ve müsadereyi gerektirmiyeceği cihetle sanığın evinde elde edilen kitapların yasak kitapların olup olmadığının araştırılmasına ilişkin bozma sebebine iştirak edilmemiştir.

2. Elde edilen delillerin hükümlüğüne yeter nitelik ve derecede bulunmadığı, gerekçeleri gösterilerek mahkemece kabül ve takdir kılınmış olduğundan, Cumhuriyet Savcısının subuta yöneltilen takdire ilişen ve yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddine hükmün tebliğnamedeki bozma isteğinin reddiyle ONANMASINA 17.11.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Karara uygundur.

Resmi mühür ve imza

Başkâtip
(İmza) Aslının aynıdır.
(27.12.1971)

TÜRKİYE ÖĞRETMENLERİNE BİLDİRİ
(Türkiye Muallim ve Muallimelerine Beyanname)

«Hakimiyet-i Milliye» gazetesi, 26 Haziran 1922, Sayı : 541, S. 2

KARDAŞLAR!

Cihan Harbi'nden, dört yıl süren kanlı e yangınlı dünya vuruşmasından pek den sosyal ve ekonomik yaralarla çıkan Türlye'miz; Mondros savaş bırakışması yazının, daha mürekkebi kurumadan, imza lenlerce yırtıldığını gördü. Bu anlaşmanın ozulmasını Sevr Antlaşması izledi. Bütün r Batı Türklüğü kendisini son yüzyıl ulusrarası hukuk tarihinde örneği görülmeiş bir korkunç olay karşısında buldu. Ark memleketimize hayat ve bağımsızlık tanmıyordu. Tarihi ve bütün Türk tarihini özlerinin önünde gören Türkiye'miz, onın, insanlığın onuru için bir leke olan bu orkunç haksızlığa karşı kutsal başkaldıra ve ayaklanma ilhamını aldı. Hiç kimsein ummadığı bir günde insanüstü bir güç harekete gelen Batı Türklüğü, bugün, es ve yeni hukuk kurallarının, göksel kitapın bütün uluslara toplumlara tanıdığı ok değerli bir hakkı, özgürlük ve bağımzlık hakkını dünya karşısında tek başına ıvunmak için, cihan tarihinin bütün devirrine sesini duyuran silâhına sarıldı.

O gün bu gündür üç yıl oldu; Türkiyeer bugün davanın kazanılması yolunda ınlarını güle güle akıtıyorlar, her gün biız daha amaçlarına doğru yürüyorlar. Buin memleketimiz bütün tarih boyunca arşılaşmadığı büyük bir tehlike, ölüm kan kavgası önünde bulunuyor. Fakat Batı ürklüğü belki tarihin bütün devirlerinde ledıği büyük dava ve ülkünün bugünkü ıdar yüksek ve soylu olanını savunmadı. ürkiye halkı, özgürlük ve bağımsızlığını, endililiğini istiyor; bütün uluslar için de mı hakkın efendiliğin tanınmasını diliyor.

Tarihin büyük ve her gün biraz daha gelişen çağlarını zafer çanlariyle süsleyerek gücü ile açan Türk, bugünkü büyük davaya bütün bu ezilenler dünyasına özgürlük ve bağımsızlık çağını açmaya doğru gidiyor. Türk dünyasının büyük hareketleri, mutlaka evrensel etkiler yapan sonuçlar vermiştir. Bugünün tutsak ulusları da, yarın'ın adına, «tutsaklar dünyasının kurtuluş günleri» diyeceklerdir. Belki Türk tarihine, tutsak insanların sevinç gözyaşları akıtırken nazik elleriyle çelenkler bırakacağı yeni bir bölüm yazacak ve buna : bütün ulusların bağımsızlık ve özgürlük çağı, denecektir. Dünya buraya doğru yürüyor ve Türk, tarihinin bütün evrelerinde olduğu gibi, bugün de yine arkasında yürüyen ezilmiş insan topluluklarının önünde özgürlük ve bağımsızlığa doğru büyük bir kesin karar, büyük bir inançla gidiyor. Tarih, Türk ulusunu her gün bu durumda seyretti. Bugün de aynı çehreyi, ülkülerin en büyügünün, bağımsızlık ve özgürlük ülküsünün peşinde yürürken görüyor. Cihan savaşından kendine özgü kahramanlıklar yaratarak daima eğilmeyen bir alınla çıkan Batı Türklüğü, kendisini, savaş bırakışması öncesinde her bucağından buram buram kıvılcımlı dumanlar saçan bir yangın yıkıntısı içinde buldu. Burada emperyalistler eliyle Türklüğün varlığı yanıyordu. Burası Türklüğün anavatanı idi. Her yanından masumların çığlıkları yükselen bu kara bahtlı ülke, bu özgür insanlar tapınağı, bir anda her şeyi, her acıyı unuttu, elini yaralı bağrına bastı, yaşlı gözlerini sildi, silkindi ve ayağa kalktı, geçmiş yüzyıllara baktı, orada tarihin her köşesinden yükselen küme küme ata seslerini dinledi. Zulme, alay eder-

cesine güldü. Özgürlük ve bağımsızlık için yürüdü, yürüyor; büyük, çok parlak bir geleceğe karşı, önüne çıkan her zulüm engelini yıkarak ilerliyor. Bütün bir Türk dünyasının ölüm kalım sorunu önünde, bütün bir Türk tarihinin dönüm günlerinde Batı Türklüğünün kültür ve bilim kafasının rolü ne olacaktır? Haksızlıkların en büyüğüne karşı, aziz Türkiye'mizin kurtuluş davasında ona yirminci yüzyıl ilkesini, hayatın, savaşın anlamını anlatan bir varlık sessiz durabilir mi? Hayır!

Türkiye öğretmenleri memlekete karşı yapacakları görevin, canlı ve kımıldatıcı hareketin en büyük günlerinde bulunuyorlar. Almanya, Rusya, Bulgaristan gibi büyük ve ufak ulusların yenileşme, bağımsızlık ve özgürlük savaşları kalıcı ürünler verdi. Napolyon orduları Almanya'ya girdikleri zamanlarda, Fichte'nin güçlü söylevleri bir üniversite, bir kültür hareketi yarattı. Bu fikir hareketi önünde dirilen Almanya'ya, fikir Almanyasına Napolyon orduları kısa bir süre sonra silâhlarını teslim ettiler. Fikir gücünün karşısında kaleler, kılıçlar, silâhlar kırıldı; düşman bayrakları, haşmetli taçlar düştü ve teslim oldular. O gün, büyük Almanya özgür ve bağımsız olarak doğdu.

Rusya'da uzun ve sürekli devrimleri, kültür ve fikir gücü; bunun soylu ve özveri örneği olan öğretmenler ve aydınlar yaptılar. Milyonlarca insanlardan birleşik ordularıyle Çarlar zayıf ve güçsüz kaldılar. Kültür ordusu Çarların başlarından taçları alarak halkın başına geçirdi.

Bulgarlar bugünkü varlıklarını daskallarına (öğretmenlerine) borçludurlar.

Değerli meslektaşlar!

Bugün Türkiye'mizin durumu Almanya'nın çiğnendiği günlerdeki halinin eşidir. Cermen illerini bilim ve silâh kurtardı. Silâh, eğer bilim, anlayış ve zekâ ile güç bulmaz, bunlardan yön almazsa, tarih gösteriyor ki, kırılmağa mahkûmdur. Ancak bu iki güçtür ki, Almanya'ya, Goethe'lerin, Schiller'lerin, Karl Marks'ların, Bebel'lerin, Hegel'lerin, Fichte'lerin ve daha bir çok filozofların, yazarların, düşünürlerin dillerinden düşürmedikleri uygarlığı, özgürlüğü v bağımsızlığı sağladı. Bilim hareketinin b şında öğretmen topluluğu en onurlu göre yaptı. Alman Birliği bu emeğin ürünü old

Zorbalık örneği Çarların dize geldi Rus devrimlerinin başında yine öğretme ler yürüyordu. Tolstoy, Gorki, Kropotki Puşkin gibi büyük adamların ruhunu, Ba bilim ve kültürlerini Ruslara bunlar öğrett

Bulgar yenilikçiliğini, bağımsızlığın özgürlük hayatını yayanların en önünd yine her zaman öğretmen topluluğu bul nuyordu.

Şu ya da bu devrimi yeğ sayacak değ liz. Ancak, her memleketin yaşama yet neklerine göre oluşturulan ve bilimsel aç lardan çeşitli değerler gösteren bütün b devrimlerde en önemli etkenlerin, en büyü eğitimcilerin öğretmenler olduğunu belir mek ve ansıtmak istiyoruz.

Türkiye'miz bugün yirminci yüzyılı anlamına uygun bir iç bağımsızlık, bir de rim savaşı içindedir. Ve bu, yaşamak ist yen biz Türklerin durumları bakımında zorunludur. Türk ulusu ve bütün Türkiy liler, herkesin teslim olduğu bir günde, i san gücünün üstünde bir yetenek, bir özv rilikle, bütün zorbalık dünyasına karşı y şama haklarını savunmak için baştan baş ayaklandılar. Tarihi tanık tutarak, özgü lük ve bağımsızlık yolunda can veriyorla Önümüzde, bu uğurda çarpışmış ve kaza mış uluslar var. Türk öğretmenlerinin o ları anarak yürüyecekleri gün geldi, çatt Türk tarihi, öğretmenlerinden harekete ge melerini bekliyor. Öğretmen topluluğunu harekete geçtiği gündür ki, Türkiye yirmi ci yüzyıla lâyık olma hakkını elde edecel ulusal devrim ve bağımsızlık savaşı bir k re daha güç bulacak ve ölmezleşecekti Uzun zamanlar geniş, sürekli bir çalışm ile işlemek zorunda kalacağımız bu de rimlerin en önemli temeli, Türkiye'mizi yirminci yüzyılın yaşama anlamına uygu bir yenileşme olacaktır. Çağdaş bir toplu olarak yaşamak isteyen devrimci Türkiy yaşamasını sürdürmek için gerekseme du duğu çağdaşlığa ve devrimciliğe ters düşe ölmeğe mahkûm bütün yanlış ve boş inan ları devirecek ve bunun yerine Doğunun v Batının uluorta, kokuşmuş alışkanlıkların

ieğil, ulusal kültürüne uyan yeni kurumlaını kuracaktır. Bu yenilik; verimini memekete yaymak, zekâ ve anlayışa dayalı bir arlık gösterebilmek için, öğretmenlerin oruyuculuğu altında barınacaktır. Bu veile ile, Türkiye'mizin en korkunç bir istibadın pençesinde oyuncak olduğu günlerde enilik yolunda, devrim tarihimizde pek nurlu ve çok yüksek bir yeri olan Tıbbiye e Harbiye okullarımız gibi ulusal kurumarımızı saygı ile anarız.

Bütün bir tarihte belki her gün hazin e kara bahtı ağlayan Türk halkı şimdi büük bir kesin karar ve inançla düşmanlaıyle çarpışırken bilincinin geliştirilmesini, levriminin güçlendirilmesini öğretmenlerinlen bekliyor. Öğretmenler harekete geldiği ;ün, bilinç yaşayacak, devrim kendisini ıaşarı yolunda sağlamlaştıracaktır.

Gazi Paşamız, 1922 yılında Millet Mecisi'nin yıldönümü gününde söylediği nutuka: Türkiye'nin efendisi ve sahibi köylülür, demişti. Bu sesleniş, memleketin devim saatini çaldı. Bu devrimin yaşaması ile, ;elişip örgütlenmesi iledir ki, Türkiye, dış lüşmanları yenecek, içte yirminci yüzyılın ınlamına uygun yeni bir hayat kuracaktır. Yeni doğmağa başlayan bu hayat, öğretnenlerin elinde büyüyecek, şimdi yabancı lleriyle bir yıkıntı, bir yıkıklık haline dölen, fakat bizce büyük tarihin açıldığı ve aşadığı aziz ve kutsal bir yıkıntı olan bu ;üzel ve her zamandan büyük Türkiye'miin üstüne mutluluk saçan kanatlarını geecektir. Bu kanatlar altında Türkiye, dünanın yüzyıllarca dinlediği mehterhanesinle, önünde beş bin yıllık bir tarihi anlatan ılu tuğların süzüle süzüle sallandığı meherhanesinde, yarın başka bir anlamda, halkın efendiliği türküsünü çağırarak dinleyecektir.

Onursal başkanlığında Mustafa Kemal Paşa Hazretleri bulunan Öğretmenler Büyük Kongresi toplanıncaya kadar Ankara'da bu maksatla kurulmuş ve seçilmiş olan Birlik Geçici Yönetim Kurulu, Bütün Türkiye öğretmenlerini birliğe ve örgütlenmeye, ulusal savaşı destekleme yolunda harekete ve vatanın bu büyük kurtuluş günlerinde düşünsel ve bilinçli harekete çağırıyor. Türkiye devrimi, öğretmenlerin mesleksel örgütlenme ve dayanışmalarıyle kazanılacaktır. İleri...

Değerli meslektaşlar!

Kültür kürsüleriniz önünde yetişen Türk ulusu özgürlük istiyor. Efendi olarak doğan bu ulus, bu halk, efendi olarak yaşamak ve öyle ölmek istiyor. Bütün dünya halkını da efendi görmek istiyor.

Değerli kardeşler!

Geçen Cihan Harbi'nde Türkiyemiz için ölen ve sevine sevine hayatlarını feda eden şehit meslektaşlarımızı şu anda saygı ile anarken, hepinizi kurtuluş davamızın bilimsel savunmasına, yeni belirmeğe başlayan Türkiye devrim ve yenileşme savaşındaki büyük görevinizin başına çağırıyoruz.

Türkiye Muallime ve Muallim
Dernekleri Birliği
Muvakkat İdare Heyeti'nden

Bursa Mebusu	: Muhittin Baha
İzmir Mebusu	: Mahmut Esat
Kütahya Mebusu	: Cevdet
İktisat Müderrisi	: Vehbi
Maarif Vekâleti Kalem-i Mahsus Md.	: Vasıf
Muallim	: Sadri
Muallime	: Leman

GAZETENIZ
Yeni
HALKÇI
HALKÇI
İşkence
Muhabere subayı Yücel TOP «Amerikan telefonla işkence yapılacağını düşünmem
"Derimi yüzmekle
halkın dostu halkın sesi
DEMOKRASİYİ SAVUNAN DEVRİMCİ GAZETE

BİR YARIŞMANIN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Mehmet KOÇ

Bunca kıyım, bunca zulüm ve bunca teröre rağmen, çözüm bekleyen yurt sorunlarına gönül veren Türkiye öğretmenleri devrimci çabalarını sürüdürüyorlar. Bu çabalar bazan yurtsever öğretmenlerin örgütsel, mesleksel ve özlüksel örgütü TÖB — DER'in güçlendirilmesi biçiminde, bazan da bu çabalar elemeğinin, alın terinin, göz nurunun yanında, yani hakla birlikte, yerel sorunların çözümü biçiminde ortaya çıkıyor. Ve sonra bu çabalar, ilerici yayın organlarında yazmak, bunları desteklemek şeklinde görülüyor. Kısacası öğretmenler, içinde bulunduğumuz dönemin zorlukları karşısında, teslimiyete ve yılgınlığa kapılmadan, kişisel durumları ve yeteneklerine göre çeşitli dallarda görevlerini yerine getiriyorlar.

Devrimci öğretmenlerin, en etkin oldukları uğraşı dallarından biri, ilerici dergi ve gazetelerle olan ilişkileridir. Gerçek odur ki, 12 Mart baskı ve terör döneminin çelik çemberini kırabilen pek çok ilerici yayın organı, demokrasinin aldığı yaraları sarmak için mücadele ederken, bu yolda en büyük desteği öğretmenlerden görüyor. Bugün ülkemizde yayınlanmakta olan ilerici dergi ve gazetelerin okuyucularının yüzde yetmişi öğretmenlerdir. Bu yayın organlarını kitlelere ulaştıran öğretmenlerdir. Sonra bunları satın alarak, abone olarak geniş ölçüde maddî destek sağlayan öğretmenlerdir. Bunun en son örneğini **Yeni Adımlar** dergisinin açmış olduğu yarışmada görüyoruz.

Yeni Adımlar dergisinin açmış olduğu SABAHATTİN ALİ ÖYKÜ YARIŞMASI'na katılanların çoğunluğunu öğretmenler meydana getiriyor. Yarışma sonuçları açıklandığı zaman görüyoruz ki, birinciliği KİBRİTLER adlı öyküsüyle ZEHRA TUNÇ (TÖB — DER'li öğretmen) ikinciliği AYRILANMAK adlı öyküsüyle MEHMET BAŞARAN (TÖB — DER'li öğretmen) alıyor. Tutuklu TÖB — DER'li öğretmen HASAN KIYAFET'in BARAÇ ve gene TÖB — DER'li öğretmen DURAN YILMAZ'IN YURT YERİ adlı öyküleri «başarılı öyküler» olarak değerlendiriliyor. Bu başarı, yazar öğretmenlerle birlikte hepimizindir. Bu başarıdan alacağımız ders, her şart altında, her yerde görev yapılabileceği gerçeğidir. Bunun açık seçik bir örneğini Zehra Tunç verdi.

Henüz 20 yaşında olan Zehra Tunç, Anadolu'nun bir ücra köşesinden, kınasız parmakların gülmediği, çocukların bitlenmeye vakit kalmadan öldükleri, yolların çoktan karla kesildiği bir bölgeden, Mazgirt'ten yazıyor. Yazıyor ve «müreffeh Türkiye'yi yarattık» diyenlerin suratlarına gerçekleri haykırıyor. Açık - seçik, yalansız dolansız bir öykü. Doğu Anadolu'nun vahşi doğası gibi (bu doğaya uygun yalın bir dille) ürpertici ve heyecan verici bir öykü.

Bu öyküyü ben yazsaydım, 12 Mart döneminde acı çeken analara ithaf ederdim. Ve sonra bir cümle eklerdim altına; Analar... Ağlamayın çocuklarınıza. Onlar bu öyküde anlatılan milyonlarca Haske Kadın için çektiler.

İşte Zehra Tunç'un öyküsü. İşte yirminci yüzyılda analarımızın görünümü...

KİBRİTLER

Solumanın en deriniydi bu. Kocalan gözleriyle bir kez daha bakındı. Kimse yoktu. İçeriye girip odunu dayattı kapıya. Kandilin kenarındaki kibrite yaklaştı. Uzanan elinin titrekliğine göz, gümleyen yürek sesine kulak kapattı. Kutudan çıkardığı altı kibrit çöpünü bir araya getirip bağladı. Paça lâstikleri çürümüş donunu çıkardı. Yeniden dinledi etrafı, oturdu çömelerek. Başını bacaklarının arasına sarkıttı. Tuttuğu çöpleri götürdü. Bir yerlerini tırmalayarak gezdirdi iyicene. Bulduğu bir boşluktan içe sürdü. Bağladığı ipin ucu elindeydi. Acınma yoktu onun için. Bunca yokluk, bunca rezilce sürünmekten derisi yüzülmüş, eti dökülmüş, kemiği rendelenmeye başlamıştı. On çocuğun üst - başı, ekmeği, büyümesi.

Üç leğen ekmek pişimi kadar zaman geçti. Güneşin hiç selamlamadığı üç karışlık pencereyi, kara çamur gibi görmeye başladı Haske kadın. Sanki başını oraya, buraya çarpıyorlar, gözlerini, oyuklarına sokup çıkarıyorlardı. Damın altı - üstü birden oynuyordu. Haske, kuruyan ağzının her yanına dilini sürttü. Boş eliyle kafasını zorca kapının yakınına süründü. Olancalığıyla yaslandı duvara. «Allah biraz takat vereydi, uzun sürmez herhal» Gevşeyen, etsiz, derisi sarkmış bacaklarına bakındı. Yayılıp düşen dizlerini ağırca topladı. Gözlerini sıkıca gömdü çukurlarına. Arkaya itti başını. Ekmeği boğazdan aşağı geçirmek kolay mıydı.

Başını kaldırdığında ne zamandan oturduğunu düşündü. Kapı itelenecekti. Elindeki ip duruyordu sıkı sıkı. Şimdiye erimiş olmalıydı kibritler. İpi çekmeye başladı. Kibritler çıkmıyordu. Çaprazlama geçip durmuştu. Çekince nasıl da acıtıyordu. Elini götürüp uğraştı biraz. Bir daha çekti ipi, yırtıldı mı, delindi mi anlayamadı.

Sarsıldı bir an. Yere kapaklandı. Hiç bir şeyini duymamaya hepten sağırlaşmıştı. Durmak zamanı da değildi. Çocuklar içeri dalacaklardı. Bir öğünlük katık olan ayran gelecekti. Zor değildi ya çabukluk

ağından sızan kan damlasına ırgalanmadı iç.

Akşamın ağırlığı Haske'yi tutmuştu. Duman beni tuta. Birine diyem mi? Deıem, deyemem. Ne der el. —Yapmayaydı, yle boku bokuna gebersin işte.— Derdi. 'emezdi kimse, sürünmek böyle gebermekən daha boklu.» İyisi mi canını çeken bu orgunluğu, bitikliği, ayağının altına atıp zeydi. Kocası Kalo'ya da demezdi hiç. Kaç ez «Bi inne al» demişti de almamıştı. «Neyen alam» demişti. Eline ayağına kaçıncı armıştı. Kalo kaçıncı demlenmişti uzun zun «Ere Haske, deme ekmeği, donlarımız ilen çırvır oldu. Onu bilem alamam. Bak ımerikan bezine zor varırım. Allaha derən, gücü bize gider. Bişemiz yoğ çünküm. 'ertleri döker de kaçar. Zehirlileri de salıış gün bulmağa. Aha Halis Ağa, aha İsıail efendi. Ağa. İki oğlanları bir de kızırı var. Yok bi eksikleri. Allaha bilem Meıo derler. Miros büyütürler oğlanları üçün. iz de gün geçtikçe fukara, yedi esketek, ç oğlanla. Köşemizdeki Gedolar, Nurtogil ep bizceler. Yokluk geçmiş ırzımıza. Canııız nasıl yâr ola bize.

Büyük oğlana da çalış derim. Başını bi arafa büker. Anlarım. İkimiz de utançlı luruz. Bilmem nerede, nasıl ölmeden bi iş ulakta çalışak. Burdan Elezize gidiş, geliş eksen kâğıt. Doğtor parası, inne parası yüz âğıdı geçer. Heske'm kim vere bize kim ekleye ki elime ne zaman geçe de verem.» emişti de şişmiş patlar olmuştu bir eyleren.

Kalo sessiz varmıştı eve. Kandili yakılıamış odada serilen dört yataktan birine zanmıştı. Yarı kırçıl bıyıkları, burun delikəriyle beraber kalkıp iniyordu. İçerdeki em ve toprak kokusu hasretleri biriktiriyor, başlı-kıçlı yatan çocuklara örtü oluordu. Son ikizler yumruklarını ağzına soıuyor, boğulmaklı sesle ağlıyorlardı. Kalo; Allahın artık çiftere başladığını kendisinin ıasıl şaşirmadığını ve sütsüz memeleri dei olup vücuduna yapışan karısını düşündü. Bir hoç oldu çıplak odada. Açlığını unuttu. Kollarını başının altına kenetledi. Evini, ocuklarını, karısını, hayatını döndürdü kaasında. Almanya'dan gelen Hıdır dikildi özüne. Bavulları gördü. Çocukların, yaşaşlarına —Ula babam geldi a. Bize pantol, Göğsü kalktı, indi...

Haske karanlığa çivi olmuştu. Eşiğin bir köşesine büzülmüş elini başına dayamış, titreme alan vücudunu oralara koyvermişti. Hiç bir şey yoktu aklında. Küçüklerinin çokça ağlayışına uyanmıştı. Kalktı, iyi bildiği karanlıkta sallanarak yatağa vardı. «Herif yatmış ola keşke. Görmese titrediğimi.» Arkasını kocasına döndü. Çocuklarını omuzlarından tutarak salladı. Üstlükleriyle yatan esketeklerinin gününü bokladı. Üstünde daha çok duramayıp sindi yatağın köşesine.

Alaca karanlık usundu. Haske'nin inilileri cılızca çıkıyor, damda ötüşen böcek seslerine karışıyordu. Döşekten yere yuvarlanan çocuklar, çapaklı gözlerle, sulanan ağız ve burunla yeri öpüyorlardı. Haske yorganı sarındı. Çeneleri, dişleri şakımaya başlamıştı. Titredi, tor top oldu döşekte.

Gün ağarmıştı. Ortanca kızı Beso, alışmışlığıyla kalktı, ekmeğini koltuğuna geçirip çıktı. İneğe doğru yürüdü. Çocuklar, içlikleriyle dışarıya fırlıyorlardı. Güneşin uzandığı yerlere sıçrıyor, başlarını omuz arasına gömüp oturuyorlardı. Küçülerek kırpılan gözleri ve yarı açık ağızları sıcağa gülümsüyordu.

Kalo uzanıp gerindi. Yamaları eskiyen pantolonunu çekti, geçirdi üstüne. Bozlaşmış yeleğini de giyip ayrı bir gün niyetine kalktı .Yatıyordu Haske. Titrediğini gördü, yüreği burkuldu aniden. Eğilip sordu: «Haske n'oldu? Niye böle titrersin?» «Üşürüm, çok üşürüm.» dedi Haske çenelerini zorlayarak. Yorgan istedi bir daha. Örttü Kalo. «Soğuklanmışın herhal gız.» dedi. Ses etmedi Haske. İki yorgan altında kalkıp iniyordu.

Kalo yerde duran üç yatağı kaldırıp köşeye indirdi. Gidecekken Haske'nin gebe olduğunu hatırladı. Dönüp ağzını açtı, diyemedi bir şey, tekrar dündü kapıya. Başını kaşıdı, çıktı.

Oda soluksuz kalmıştı. Birden duvarların duyduğu çığlık hareketlendi döşekte. Uzanan bacak arasından, ark'a giren su gibi boşalma duyuldu. Ortalığı saran kan kokusu, ocakta tüten duman oldu. Belden aşağısı kana bulanan Haske büzüldü, gevşedi, yayıldı. Bağımsız kan köz oldu ocakta, çocuklar acıkırken.

İngiltere'de Öğretmenler Birliği ve Genel Eğitim

Edward BRITTON
Ulusal Öğretmenler Birliği Genel Sekreter
Çeviren : Şiar YALÇIN

Bu konuşmamda, Yıllık Raporda zaten mevcut olan son on iki aylık etkinliklerimizin bir bilançosunu yeniden çizerek vaktinizi almak istemiyorum. Onun yerine, çok önemli başarılar saydığım iki nokta üzerinde durmayı daha uygun görüyorum. Bunlardan birincisi, öğretmen yetiştirilmesi konusunda hükümetçe hazırlanan James Raporunda ileri sürülen önerilerin büyük bir kısmının yenilgiye uğratılmış olmasıdır. Birliğimiz, bu raporun kapsadığı tehditler konusunda eğitim dünyasını uyaran ilk kuruluş olmuştur. Nitekim, geçen Paskalyada, bu raporun tekliflerine karşı çıkan bir tasarıyı ezici bir oy-çokluğu ile kabul etmiş bulunuyoruz. Sonuç olarak da, Bakanla görüşmeye hacet kalmadan, raporun en olumsuz önerileri doğmadan ölmüş bulunmaktadır. Eğitim raporunda hâlâ beğenmediğimiz hususlar mevcuttur, ama bizim yerinde müdahalemiz olmasaydı neler olabileceğini düşünürsek, başarımızın büyüklüğünü daha iyi değerlendirebiliriz. Lisanslı öğretmenlerden vazgeçilmiştir, yıllık derme çatma yüksek eğitim diploması ile yetersiz bir üçüncü yıl meslekî eğitiminden vazgeçilmiştir, öğretmenlik mesleğine yamanmak istenilen düşük seviyeli Eğitim Lisansından vazgeçilmiştir.

İkincisi, mahallî idareler bünyesi içinde kanunî eğitim komitelerinin lâğvedilmemesi için verdiğimiz savaşın başarı ile sonuçlanmış olmasıdır. Eğer Birliğimiz, gerek mahallî gerek ulusal planda baskı ve etkisini sürdürmemiş olsaydı, bu savaş kaybedilmiş olur, bu da bu yüzyıl içinde eğitimin başına gelebilecek felâketlerin en büyüğünü teşkil ederdi

İşte bu iki savaşta kazandığımız zafer, içinde bulunduğumuz yüzyılın sonuna kadar eğitimin biçimini derin bir şekilde etkileyecek, hattâ tayin edecektir. 2000 yılında ve daha sonraları, onbinlerce öğretmen ve yüzbinlerce öğrenci talihlerine şükredecekler, ve iyi ki, diyeceklerdir, 1972 yılında böyle bir Birlik varmış ve sağlamlığı sayesinde bu büyük başarıları kazanmış.

Tabiî üzerinde durmak istediğim başka sorunlar da vardır. Örneğin, kişisel bir dâvâ sonucunda, henüz sınanma safhasında bulunan bir öğretmen adayının asaleten tayini yapılmış bir öğretmenle aynı haklara sahip bulunduğu ve görevine son verilmek istenilmesi halinde tıpkı asil öğretmenler gibi yetkili merciler nezdinde itiraz hakkını kullanabileceğini kesin olarak saptamış bulunuyoruz. Bu belki görevlerine son verilmesi gibi bir tehdit altında bulunmayan asil öğretmenler için büyük bir anlam taşımayabilir, ama öğretmen adaylarının meslekî hayatlarının ilk yılında daha büyük bir güven içinde çalışmalarını sağlayacağı muhakkaktır.

Bir de ücret müzakereleri sorununa değinmek istiyorum. Cuma günü, genel bir ücretler politikası uygulayan bir Hükümet müvacehesinde böyle müzakerelere girmenin yarattığı sorunlar üzerinde durmuştum. Bugün, sadece öğretmenler arasında değil, fakat genellikle basında ve kamu oyunda da, Hükümetin ücret müzakerelerine müdahalesinin geçici bir olgu olduğu yolund yaygın bir kanı vardır. Yakın bir gelecekte bu durumu değişeceği ve ücret ve maaşların normal şartlar altınd işverenle işçi kuruluşları arasında serbest müzakerelerl saptanacağı sanılmaktadır.

Oysa, bundan büyük bir yanılgı olamaz. Bu konud sözde normal döneme dönmemiz hemen hemen olanak sızdır. İşçi Partisi Hükümetinin bir ücret politikası vard Muhafazakâr Hükümetin bugün bir ücret politikası va dır, ve bundan böyle iktidara gelecek her hükümetin b ücret politikası olacaktır. Modern bilimsel, teknolojik v ticarî toplumumuzda, karşılıklı ekonomik bağımlılığım o derece artmıştır ki, artık eski liberal düzenin geri gelme si beklenemez. Aksini düşünüyorsanız, zamanımızın öze liklerini değerlendiremiyorsunuz demektir.

Üstelik şu noktayı da gözden kaçırmamak gerek ki, öğretmenler, hemşireler ve hastahane işçileri gibi pa zarlık gücü daha az olan sosyal emekçilerin, doğru dü rüst uygulanacak bir ücretler politikasından kazanaca pek çok şeyleri vardır. Uzun vadede, hiç bir hükümet ne kadar otorite olursa olsun, öğretmenleri ile sürek bir çatışma içinde bulunmayı göze alamaz. Ancak kıs vadede, özellikle sanayide çalışan bir çok işçi guruplar nın gücüne sahip olmadığımız da bir gerçektir. Bir ka gün içinde havagazı veya elektrik üretim ve dağıtımı durdurmak imkânına sahip değiliz. Trenleri veya otobüs leri durduramayız, sanayi çarklarının dönmesini engelle yemeyiz. Biz sadece çocukların eğitimlerinden geri ka malarını sağlayabiliriz, ve toplumumuz bakımından n hazindir ki, biz ancak okul çağındaki erkek ve kız ço cuklarımızın sınıf geçememe ve sınavlarda başarı kaza namama tehlikesi ile karşı karşıya kaldıkları noktadan iti baren, kamu oyu üzerinde, sanayi kesiminde çalışan işç guruplarının iki üç gün içinde sağlayabildikleri etki sağlayabiliriz.

Ancak bir genel ücret politikası zorunlu ise de, bu nun adil olması şarttır. Güçlü olan gurupları güçsüzleri zararına koruyacak ve kayıracak nitelikte olmamalıdı Özel sektörü kamu sektörünün ve kamu hizmetlerinin za rarı ve mağduriyeti pahasına korumamalı, ve o şekild yürütülmelidir ki, gençlerin, hastaların ve yaşlıların akı betinden sorumlu olanlar, suçsuz ve savunmasız kimsele re zarar vermek istemedikleri için yoksulluğa itilmesinle

Biz öğretmenler - kamu hizmetlerinde çalışan bütü öteki emekçilerle birlikte - öyle bir durumda bulunuyoru ki, hükümet bizim için, ya doğrudan doğruya ya da do laylı olarak, iki yönlü bir rol oynamaktadır. Öyle k özel sektör söz konusu olduğunda hükümet savasın dı şında ve üstünde kalabiliyor ve işverenle işçi arasınd hakemlik yapabiliyor ve her türlü dış müdahaleyi önle yebiliyor; oysa, kamu hizmetlerinde sadece hükümet ol maktan çıkıyor, ve kimi zaman kanunen, kimi zaman d

ıkümet öğretmenleri istihdam etmemektedir, ancak iş len işveren durumunda bulunuyor. Teknik bakımdan, ıkümet öğretmenleri istihdam etmemektedir, ancak iş retlerimizi tayin etmeye gelince, kontrol yetkisini öy-ıine sert ve katı bir şekilde kullanıyor ki, kanunî ba-ndan işverenlerimiz durumunda bulunanlar hükümete şları eğik olarak başvurmak ve ücretlerimiz için 180,000 erling tutarında bir ek sarfiyatta bulunmak için izin emek zorunda kalıyorlar. Oysa, 180,000 İngiliz lirası le çok bir para değildir. Bay Heath'in yeni bir yat sa-ı almak için harcadığı paradan pek de fazla değildir.

Bilmiyorum farkında mısınız, ama hükümetin ant-ıflasyonist politikasına karşı en sert tepki ve protestolar ımu hizmetinde çalışanlardan gelmiştir. Havagazı ve ıstahane işçileri, memurlar, Londra'lı öğretmenler, v.b. ütün bu guruplar tarihî bakımdan, ülkemizde bugüne ka-ır en az greve gitmiş olan zümreleri temsil etmekte-r. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi, çeşitli hükümetle-ı son yıllarda kamu hizmetleri üzerindeki vesayet hak-ını kötüye kullanarak bu sektörde çalışanların ücre-tışlarını özel sektöre nazaan çok daha düşük bir seviye-e dondurmuş olmalarıdır. Bu itibarla, yükselen fiatlar ırşısında başvurulan ücret dondurulması kamu hizmeti e çalışanları çok daha fazla etkilemekte, sarsmaktadır. inci neden ise, özellikle şimdiki hükümetin kamu hiz-etleri sektöründe ücret ve maaş müzakerelerini özel ktördeki müzakerelerden bir kaç gün önce durdurmuş masıdır.

Ergeç kamu hizmetindeki sendikalar bu sorunla uğ-şmak için bir araya gelmek zorunda kalacaklardır. Bu olay olmayacaktır. Bu konuda teşebbüse geçmiş bulunu-oruz, ancak bugüne kadar bütün yapabildiğimiz bu işin e kadar güç olduğunu meydana çıkarmaktan İbaret kal-ıştır. Evet, şimdiye kadar yapabildiğimiz sadece bizim zmet koşullarımızın ne kadar farklı olduğunu ve bu ırtlar altında ortak eylemin ne kadar zorlaştığını göster-ekten ibaret kalmıştır. Bunun bir nedeni de, kamu zmetlerinde çalışan emekçilerden büyük bir kısmının, ımu ve özel sektörlerin kesiştiği büyük ve güçlü sen-kaların üyeleri olmaları, bu sendikaların ise, üyelerinden r kısmının lehine olan bir çözümün çoğu zaman diğer ir kısmının aleyhinde olması gibi güç bir durumla karşı ırşıya bulunmalarıdır

Fakat ben özellikle öğretmenlik mesleğinin sorunları zerinde durmak isterim. En başta sayı sorunu gelmekte-ir. İlk ve orta dereceli öğretimde 400,000 öğretmen he-ıbına müzakere ediyoruz. 1980'de bu sayı 500,000'e kacaktır. Şimdiki halde her öğretmen için haftada 5 enslik bir ücret artışı için müzakereye oturduğumuz kdirde, işverenlerimizi kamu kaynaklarından bir milyon ıgiliz lirası harcamaya zorlamış olacağız. Vergi ve emekli esenekleri çıktıktan sonra, haftada 5 pens ancak bir posta ulu parasını karşılamaktadır. İşte görüyorsunuz : bir ıilyon lira kamu parası ve karşılığında haftada fazladan ir mektup postalayabilmek!

Bu şu demektir ki, öğretmenler madencilerle diğer üyük işçi topluluklarının iki savaş arasındaki durumuna ilmektedir ister istemez. 1930'larda hiç kimse bir maden çisine ne yevmiye verilmesi gerektiğini düşünmezdi. Sa-ece bir ton kömüre ne kadar zam yapılabileceği düşü-nülürdü. Son maden işçileri grevinde soruna bu yaklaşımla bakılmamış olması dikkat çekicidir. Herkes aksine, «madencilik zor ve pis bir iştir, bu alanda çalışanlara hak ettikleri ücret ödenmelidir,» diye düşünmüştür. Bu yaklaşım değişikliğinin bir nedeni de kuşkusuz, 1938'de 700,000 maden işçisinin bulunmasına karşılık, bugün bunların sayısının 250,000'e düşmüş olmasıdır. Öğretmenler için ise bunun tam aksi olmuştur : 1938'de 160,000'den ibaret olan öğretmen sayısı bugün 400, 000'e yükselmiştir ve 1980'de 500,00'e çıkması beklenmektedir. Kişisel açıdan bu öğretmenler için güzel bir şeydir. Hızla ilerleyen bir iş alanında çalışıyorsunuz demektir. Bu terfi bakımından da lehinize bir durum yaratmaktadır. Bir çoklarınız bugün mevcut olmayan görev ve mevkilere yükseltileceksiniz demektir. Ancak toplumsal açıdan, bu durum zor günlerde yaşadığımıza delâlet eder ve sendika olarak bunu görmezlikten gelemeyiz.

Bizim, öğretmenler olarak, bir büyük derdimiz de, belirli kararları almaktan kimin veya kimlerin sorumlu olduğunu kesinlikle bilmeyişimizdir. Örneğin, falanca ilin eğitim komitesine bir sorunumuzu götürüyoruz ve yöneticiler bize Bakanın fazla ücret ödemeye izin vermediğini söylüyorlar. Bu defa Bakana gidiyoruz, fakat o da bize ücret müzakerelerinin komitenin yetkisi içinde bulunduğunu söylüyor. Bu bir çok defalar başımıza gelmiştir. Oysa, demokratik bir toplumda herkesin olumsuz kararların kimin tarafından alındığını bilmek hakkı vardır.

İşin bir başka yönü daha vardır. Ücret müzakerelerinin esası çıkarları çelişen tarafların karşı karşıya gelmesidir. Eğer bir taraf dâvâsını ortaya koyar, fakat ondan sonra kararı müzakere odasının dışında ve çok uzağında kalan bir başkası tarafından verilirse, bu gerçek anlamda bir müzakere olmaz. Her emekçi, temsilcileri aracılığı ile, karar verecek durumda olan insanlarla doğrudan doğruya müzakere etmek hakkına sahiptir. Bugün durum bu değildir. Tabiî bu, öyleyse eğitim komitelerini ortadan kaldıralım ve doğrudan doğruya Hazine Bakanlığı ile müzakereye oturalım demek değildir. Allah korusun! Onlar eğitimden hiç bir şey anlamazlar. Yapılacak iş, komiteleri çalısır ve karar verir duruma getirmektir. Oysa, bugün olduğu gibi, Bakan müzakerelere burnunu soktukça buna imkân yoktur.

Bir başka sorunumuz da, diğer işçilerden farklı olarak, ücretleri bir yerde, emekli keseneklerini başka yerde, çalışma şatlarını ise daha başka bir yerde müzakere etmek zorunda oluşumuzdur. Bildiğim kadarı ile, öğretmenlik mesleği, ücretlerin çalışma ve hizmet koşullarından ayrı olarak müzakere konusu olduğu tek meslektir. Bu ise son derece saçma bir şeydir. Ücret müzakerelerinin amacı, bir kimsenin emeğini elde edebileceği en yüksek fiata satmasıdır. Ne kadar emek sattığınızı görüşmeden ücret müzakeresine oturmak gerçekten saçmadır. Bu neye benzer, bilir misiniz? Kasaba gidip bir kilo et için pazarlık edip de bir kiloda kaç gram bulunduğunu tayin etmeyi kasaba bırakmaya!

Şimdi de başka bir meseleye geçmek istiorum. Mahallî idareler reformuna. Mahallî İdareler Kanunu bu reformu gerçekleştirmek amaciyle çıkarılmıştır. Başarı sağlanamadığı takdirde, bu özellikle öğretmenlerin durumunu sarsacaktır. Çünkü mahallî idareler demek demokrasi ve

eğitim demektir. Mahallî idareler bütçelerinin yarıdan fazlası şimdiden eğitim harcamalarına gitmektedir. Mahallî idarelerden eğitimi ve eğitimi doğrudan doğruya etkileyen sosyal hizmetleri çıkarın, geriye ne kalır?

Mahallî İdareler Kanunu aslında iyi ve olumlu bir kanundur. Gerçi Parlamentoda bir takım politikacılar düzenbazlıkları olmasaydı daha da iyi bir şekilde çıkabilirdi ama yine de bu kanunla kurulan yeni eğitim otoriteleri genellikle eğitime olumlu katkılarda bulunabilecek kalıcı ve yeterli organlar olarak gözükmektedir.

Yukarda son yıllar içindeki iki büyük zaferimizden bir tanesinin kanunî eğitim komitelerinin muhafaza edilmesi olduğunu söylemiştim. Bu savaşımızın amacı neydi? Eğitimin demokratik kontrolü. Bazı kimseler, eğitimin demokratik kontrolü derken, bunun eğitimin kasap, bakkal ve fırıncı tarafından kontrolü anlamına geldiğini sanıyorlar.

Gerçi ben şahsen eğitimin kasap, bakkal ve fırıncı tarafından kontrol edilmesine karşı değilim; yeter ki, gerçek sorunların ne olduğu konusunda gereği gibi aydınlatılmış olsunlar. Nihayet biz onların çocuklarını okutuyoruz, ve sorunlarımızı anladıkları takdirde onlardan bir korkumuz olmaması gerekir. Elbette onlar da çocuklarının eğitimi ile ilgilenecekler ve sistemin giderek daha da düzeltilmesini isteyeceklerdir. Benim korkum daha ziyade çocuklarını, belki de daha çok torunlarını mahallî idareler sisteminin dışındaki okullara gönderip de verim ve fiat-etkinliği gibi kutsal saydıklara mefhumlara boyun eğenlerdendir.

Demokrasi kontrolden çok sorumluluk demektir. Demokrasi, otobüste yolculuk eden herkesin direksiyonda elinin bulunması demek değildir. Demokrasi otobüste bir şoförün bulunması, bu şoförün kim olduğunun kesinlikle belli olması, herkesin onu tanıması ve yolcuların otobüse nereden binecekleri konusunda onu sorumlu tutabilmeleri demektir. Kanunî eğitim komitelerinin bulunmasının önemi, eğitimden kimlerin sorumlu olduklarının ancak bu sayede kesin olarak tayin edilebilmesidir. Eğitim yetkileri ve sorumlulukları bu suretle kesinlikle belirlenmiş, herkes bunların ne olduğunu öğrenebilmiştir. Bundan böyle bir Millî Eğitim Müdürü ve bir Millî Eğitim Komitesi Başkanı bulunacak ve bunlar eğitimden sorumlu tutulabilecektir. Veliler, çocuklarının eğitimi konusunda eğitim mercilerine başvurmak istediklerinde bir muhatap bulacaklar, kime başvuracaklarını, kimin sorumlu olduğunu bileceklerdir. Öğretmenler hizmet şartları, okullarda eğitim veya görevleri ile ilgili herhangi bir şey hakkında dilek veya şikâyetlerini dile getirmek istedikleri takdirde, kime müracaat edeceklerini bilecekler, o kapıdan o kapıya başvurup yetkisizlik gerekçesi ile baştan savulmayacaklardır. Herkes sorumluluğunu bilecek ve yüklenecek, eğitim alanında kararlar fildişi kulelerde oturup yüzlerini ve adlarını dilek ve şikâyet sahiplerinden saklayan kimseler tarafından değil, doğrudan doğruya yetki ve sorumluluk mevkiinde bulunanlar tarafından alınacaktır.

Fakat savaş henüz kazanılmış değildir. Dışardan gelebilecek tehlike önlenmiştir. Şimdi tehlike içerden gelmektedir. Yeni Eyalet Meclisleri seçilmiştir. Önümüzdeki aylarda, bunlar eğitim komitelerinin kuruluşu ve yetkileri konusunda gerekli kararları alacaklar, bunları aralarından seçecekler, hangi kararların kimler tarafından nerede alacağını tayin edeceklerdir. Ola ki bazı kimsele Eğitim Komitelerinin yetkilerini kemirmek ve böylece Parlamentoda kaybettikleri savaştan kurtarabileceklerini kurtarmaya çalışacaklardır.

İşte bizim sendika olarak buna kesinlikle ve bütü gücümüzle karşı çıkmamız gerekir. Bu savaşı ise hepimizin birlikte vermemiz, sizlerin de görev yerlerinizde va gücünüzle mücadele etmeniz gerekir. Hattâ diyebilirir ki, savaşın asıl yükünü görev yerlerinizde sizler çeke ceksiniz. Bu kolay olmayacaktır. Elinizdeki bütün yetkile kullanacak, nüfuzlu kimseleri uyaracak, olup bitenlerde kamu oyunun geniş ölçüde haberdar olmasını sağlaya caksınız.

Özellikle dikkat edeceğiniz hususlardan biri, öğre men temsilcilerinin bu göreve gerçekten lâyık kimsele arasından seçilmesini ve mahallî idareler yöneticilerin kavuk sallayacak ve kendilerinden başkasını düşünmeye cek evet-efendim'cilerin komitelere seçilmemesini sağla mak olacaktır. Eğitimin kontrolünün sadece ve eğitim ko mitelerinin elinde kalması ve dışardan herhangi bir mü dahaleye meydan verilmemesi için elinizden gelen çaba harcayacaksınız.

Gelecek yıl bu zamanda zarlar atılmış olacaktır. Sa vaşı kaybettiğiniz takdirde, bu eğitim dünyası için hazi bir gün olacaktır. Yok savaşı kazanırsanız, ki buna inan yorum, bu ülkedeki sıradan erkek ve kız çocuğunun eğ timinin selâmeti için öylesine bir kalıcı zafer sağlam olacaksınız ki, gelecekteki öğretmen, veli ve çocuk ku şaklarının kucak dolusu minnet ve şükran duyguların hak kazanmış olacaksınız.

Sözlerimi bitirmeden önce, bir noktaya daha parma basmak istiyorum. Üye sayınızın azalmasına asla fırs vermeyiniz. Bugün öğretmenlik mesleğindeki kadar n melâzımcılığa, başına buyrukluğa ve «gemisini kurtara kaptan» zihniyetine başka hiç bir meslekte raslanmamal tadır. O kadar ki, bu amaçla, yani öğretmenler arasınd bu bağımsızlık ve sorumsuzluk duygusunu yaygınlaştırma amaciyle öğretmen olmayanlar tarafından kurulmuş öğre men dernekleri görmekteyiz. Ve aramızda öyleleri bulu maktadır ki, kişisel veya zümrevî çıkarları savunman herkesin çıkarını savunmaktan daha kazançlı olduğunu di şünmektedirler. Bu ise bir meslek kuruluşunun izleyece bir politika değildir. Görev yerinizdeki üye sayınız düşü olduğu takdirde, kendi fikir ve niyetleriniz ne kadar parlak olursa olsun, güçlü bir tabana dayanmadığın için çabalarınız kısır kalmaya mahkûmdur.

Sendikamız eğitimde daima imtiyazsızların yanınd imtiyazsızlardan yana olmuştur. Orta dereceli öğretimde meslektaşlarının yanında aşağılık kompleksine kapıla ilkokul öğretmeninden yana olmuştur; Fakülte veya Yükse Öğretim Okulu mezunun yanında kendisini mağdur ihmal edilmiş sayan öğretmen okulu mezunundan yar olmuştur; ve hepsinden önemlisi, zengin çocuğun, ya üstün zekâlı çocuğun veya düzenin bozukluğundan yara lanmasını ana babası olan çocuğun yanında kedini zay gören ve parasız devlet okulunda okuyan sıradan ç cuktan yana olmuştur. Bu davranışımızı sürdüreceğiz, elbirliği ile çalıştığımız takdirde zafer mutlaka bizim ol caktır.

(Baştarafı Sayfa 1'de)
sosyal acıların her türü ile ve her an karşı karşıya bulunmamızdan gelen aşırı duygusallığımıza versinler; biz gerçekten sevinçli, gerçekten umutlu ve gerçekten heyecanlıyız. Çocuklarımızın ve bugüne kadar sadece düşünce özgürlüğü uğruna kurban edilen ağabeylerimizin çektikleri acılarla dökülen kanların boşa gitmemiş olduğunu görmek istiyoruz.

D Ü N

Bir sayın emekli «Sosyal gelişmenin, ekonomik gelişmeden daha hızlı» olmasının anarşik gelişmelere (!) ortam hazırladığı kanısındaydı. Ve bu yargı «12 Mart» aydın tenkili hareketine başlıca gerekçe sayıldı.

Ekim 1962 günlerindeydik. Bir sabah uyandığımızda kapılarımızın altında iki bildiri bulduk. Bunlardan birisi 27 Mayıs hareketine karşı çıkanlara, yani karşı-devrimcilere ateş püskürüyor ve 27 Mayıs hareketini savunuyor. İkincisi ise tam tersine 27 Mayıs devrimcilerine ve taraftarlarına ağzına gelen tehditleri savuruyor ve karşı-devrimcilerin yanında yer alıyor.

Birinci bildirinin imza yerinde «Millî Devrim Ordusu», ikincisinin, yani karşı-devrimci bildirin imza yerinde ise «parlamentoyu korumaya azimli Kuvvayı Milliye Ordusu» ibareleri yazılı.

Caddelerde ve meclislerde gösteriler var. Ama her yerde inisiyatif karşı-devrimcilerin elindeydi. 27 Mayısçılar çevresinde toplanan, daha doğrusu toplanan demeyelim de, toplanma arzusu duyan ilericiler ise ne yapılacağını bilmemezliğin verdiği şaşkınlıkla, miskince bir savunma içindeydiler. Aslında buna savunma bile denemezdi. O güne kadar her şeyi ordudan beklemeye alışmışlardı. 27 Mayıs hareketinin savunmasını da ondan bekliyorlardı. Bekliyorlardı ama sağcı ve karşı- devrimci saldırılar da günden güne büyüyor, şişiniyor saldırganlıklarını en yüksek noktasına vardırıyorlardı.

Bu durum karşısında, yerel de olsa, ilericiler arasında da kıpırdanmalar başladı. Direniyorlardı. Ve fiilî bir duruma henüz gerçekleşmemişti. Ne varki, bu kadarcık kıpırdanma bile; o dönemin deyimiyle söyleyelim, kafatasçıların öncülüğünü ettiği karşı-devrimcileri çileden çıkarmaya yetmekteydi. Ve daha da azıyorlardı.

Karşı-devrimcilerin safında olduğu çok sonradan anlaşılacak olan bir sayın kişinin, o günlerin gazetelerinde şunları söylediği öğrenildi :

«Gerekirse müdahale edilecektir!»

Başka bir açıklama yoktu. Bu müdahalenin eğilim ve biçiminin ortaya çıkabilmesi için aradan 7-8 yılın geçmesi gerekti. «12 Mart 1971» de sözü edilen müdahale, bizzat o sözleri söyleyen yetkilinin öncülüğünde yapılmıştı.

Yazımızın konusu, bu olaylar zencirinin başlangıç ve «mutlu son» dönemlerinin öyküsü değil, yazımızın konusu «Sosyal gelişmenin, ekonomik gelişmeden daha hızlı gelişmiş olması» gerçeğidir. Tabii, bu cümleyi şöyle düzeltmek şartiyle : «Ülkemizde emperyalizmin gelişmesine paralel olarak sosyal gelişmenin de hızlanması birçok ekonomik ve sosyal problemleri de beraberinde getiriyordu!»

«12 Mart aydın tenkili» olayının ağırlığını omuzlarında hisseden öğretmen, kendi gerçek örgütünün öncülüğünde şu yargıya varmıştı : «Sosyal gelişmeyi hiçbir güç önleyemiyecek; tam tersine, sosyal gelişmeye koymaya yeltenecek her kurum ve her kuruluş kendisini bitirecektir.»

Bu inançla, önce bir avuç ve daha sonra da yekûnu 10 binleri bulan meslektaş TÖB—DER'de birleşerek : «Tutuklanan, hapislere atılan, işkencelere uğratılan öğretmenlerin yanında bulunmanın ve arkadaşlarının yurtseverliklerinden, hiçbir an kuşkuya düşmenin ve onların çoluk-çocuklarını dosta-düşmana muhtaç etmemenin» kararını alacaklardır.

Alınan bu karar hiçbir kesintiye uğramadan uygulandı. İmkânlar dar, baskılar ağırdı. Beklenen fedakarlık sınırsız, takat yetersizdi. Ama, insan bir doğruya inanmaya görsün!.. Yenilmezlik burada başlar.

TÖB—DER'li arkadaşlarla TÖB—DER Avukatlarının fedakârlığı gerçekten sınırsız oldu. Birleşmenin, dayanışmanın en kutsal örneğini verdiler. Ve bugünlere gelebildik. Bugünler mutlu ve aydınlık günler. Ve bugünlere gelmekte TÖB—DER'li öğretmenlerin öncülüğünde Türkiye öğretmenlerinin payı öğünç vericidir.

TÖB—DER, Sosyal bilincin geniş halk kitlelerine maledildiğine inanmıştı. Doğruluğu sonradan da onaylanacak olan «sosyal gelişmenin önlenemiyeceği» yargısı sosyal gerçeğe ve meseleyi doğru olarak koymaya dayanıyordu.

Karşı-devrimin öğretmene fiili saldırısı, 18 Mayıs 1971'de başlatıldı. Bir gecede 3 bin civarında öğretmen ve öğretim görevlisi toplanmıştı ve sonra, örneğine pek az ülkede rastlanan ilkel ve tüm insanlığın yüzkarası olarak nitelenecek olan iğrenç işkence olaylarından geçilerek bugünlere gelindi.

. . V E B U G Ü N

Şimdi mutlu sayılırız. Kısmen de olsa özgürlük havası içindeyiz. Kendi gücümüze ve kendi toplumumuzun gücüne güveniyoruz. Büyük deneyler kazandık. Birbirimizle ilişkilerimiz normal şartlara özgü bir seyirin içinde. O dehşete dolu günlerde, başı belada olan arkadaşlarımızın yaşama mücadelesine katkıda bulunmaktan başka bir

şey düşünemiyorduk. Kendi meslek sorularımızı, kendi özlük sorunlarımızı tamamen geri planlarda bırakmıştık.

Bugün durum değişiktir. Sorunlarımızı bütünü ile ele alma fırsatını bulabildik. Artık biz de, diğer uygar ülkelerdeki meslektaşlarımız gibi kendi sorunlarımızın ve onları şartlandıran yurt sounlarımızın çözümü üzerine eğilebileceğiz. Kendi özlük sorunlarımızla birlikte ele alıp çözüme ulaştırabileceğiz.

Şubat'ta bu amacın gerçekleşme hazırlığı için bir araya geliyoruz. Toplantılarımızın konusu bugün içinde ve karşı karşıya bulunduğumuz sorunlarımız olacaktır. Danışma kurulu, temsilci, şube başkanı arkadaşlarımız genel merkezlerine bundan dolayı yüklü geleceklerdir.

Geri kalmış ülke aydınlarının görevleri ve kendi toplumlarına karşı sorumlulukları, gelişmiş ülke aydınlarının görev ve sorumluluklarından çok farklıdır. Onlar sadece ve hem de elverişli şartlar içinde kendi meslek ve özlük sorunlarının çözümü uğruna mücadele ederler. Yalnız da değiller. Biz ise, yalnızlıktan, yeni yeni ve toplumumuzun sosyal bilince ulaşabildiği ve bizim de kendilerine yabancılaşmaktan sakınabildiğimiz oranda kurtulabiliyoruz. Bütünüyle sorunlarımızın, toplumsal sorunlarla birlikte çözümlenebileceği inancındayız.

Bu zorunluluk bizi, hem sosyal ve hem de kendi mesleki ve özlük sorunlarımız uğruna verilen mücadele içinde görev yüklenmeye götürmektedir. Ama biz, ne sosyal mücadelede temel sınıflardan biriyiz ve ne de o mücadeleyi bütün karakterleriyle yürütme olanağına sahip bir sınıfız!.. Bizim başlıca görevimiz, geri kalmış bütün ülkelerde olduğu gibi, kaderi kaderimize, yaşamı yaşamımıza bağlı kendi öz toplumumuza ışık tutmaktır. Kitle uyanışı demek olan sosyal bilinçlenmeye öncülük etmek, kendi öz toplumuna; aydın kişiliğine layik bir inanç ve doğrultuda, geri kalmışlığın yüz kızartıcı şartlarından kurtulmanın yolunu göstermektir. Bunu yaparken de Türkiye öğretmeninin başlıca rehberi, kendi toplumunun ileriye dönük özlemleridir. Ekonomik, sosyal, kültürel ve benzeri alanlar bu mücadelenin içindedir. Çağdışı, barbar sadizmin tasallutundan, ülkemizi arındırma mücadelesi de bunlarla bir arada düşünülecektir. Ama bütün bunlar, bütün bu mücadeleler tüzüğümüzün belirlediği amaç ve yöntemlerden şaşmadan ve onun amaçları doğrultusunda olacaktır.

Elbette ki, biz bir sosyal sınıf değiliz. Sosyal bir sınıf olmamakla beraber emperyalizmin, içimizde yaratıp, örgütleyip başımıza belâ ettiği sosyal destekçilerini görmezlikten gelemeyiz. Böylesine destekçilerin karşısında olmak da azgelişmiş ülke aydınlarının görevleri arasındadır. Bunun böyle oluşu, geri kalmış ülke halklarının insanlık haklarından yoksun bırakılmasından, toplum olarak gelişme ışığının söndürülüp, insalığın başlıca yasam şartları olan özgürlük ve bağımsızlık haklarının ellerinden alınmak istenmesinden gelmektedir.

Bizim yurdumuzda «12 Mart» olayı, toplumsal yapımızın başlıca sınıf ve tabakaları arasında gerek genel kültür bakımımızdan gerek hukuk ve ulusculuk kavramları bakımından çok açık farklılıklar bulunduğunu çıkarmıştır ortaya.

Yine «12 Mart» olayı, toplum kesimlerinin kendi aydın topluluklarına karşı onarılması zor bir yabacılaşma içinde bulunduğunu ve bu durumun giderek, ulusal toplumumuzun diğer sınıf ve tabakalarını da içine alabileceğini göstermiştir.

Burada elbette, emperyalist organizasyonun rolü büyüktür. Biz bunun mücadelesine bugünkü statümüzle giremeyiz. Dernekler Yasasıyle bir çok demokratik haklarımız elimizden alınmıştır. Sendikal haklarımızı yeniden elde etmedikçe böyle bir mücadelenin içine giremiyeceğimiz apaçıktır. Ne var ki biz, uluslararası emperyalizmin koltuğu altına sığınıp da, milliyetçilik adı altında kozmopolitizmi savunan özgürlük düşmanları karşısana, ulusal toplumun içinde yaşadığı maddî ve manevi ağır yoksulluk şartlarından kurtarılması demek olan, gerçek milliyetçiliği ikame edebilir ve bunun mücadelesini verebiliriz.

Ve yine biz, bizden olmayan herkesin ve her sınıfın işine yarayacak olan, bize ve toplumumuza yoksulluk çektiren karanlığa karşı aydınlığın mücadelesini de verebiliriz. Bize karşı duyulan düşmanlıkların kökenine inecek onların, yabancılara hizmet için takındıkları sahte milliyetçilik maskelerini de indirebiliriz.

Bütün bunlar, kendi ulusal toplumumuzda ağırlığını hissettiren geniş halk yığınlarımızın ve kaderi kendi ülkemizin kaderine bağlı Türkiye öğretmenlerinin kurtulması uğruna yapılacaktır.

Çocuklarımıza nasıl bir milliyetçilik ideali verebileceğimizi; böylesine ulusal ve sosyal sorunlar apaçık ortadayken mücadelenin dışında kalmasına imkân olmayan öğretmenin bu mücadeleye katkısının neler olabileceğini; az gelişmiş ülke öğretmenlerinin gerçek görevini Türkiye ve dünya kamuoyunun gözleri önünde açık-seçik belirlemek zorundayız.

Şubat ayı içinde yapılacak toplantılarımızın başlıca konulara bunlarla birlikte; temsilci, danışma kurulu üyeleri ve şube başkanları arkadaşlarımızın bulundukları bölgelerden getirecekleri sorunlar ve dilekler olacaktır.

Üstündağ Milli Eğitim Bakanı Oldu

25.1.1974 günü kurulan Ecevit Hükûmetinde, Millî Eğitim Bakanlığına Konya Milletvekili Mustafa Üstündağ getirilmiştir.

1933 yılında Konya Seydişehir Ortakaraviran Köyünde doğan Üstündağ, 1951 yılında İvriz Köy Enstitüsünü bitirmiş ve bir süre ilkokul öğretmenliği yaptıktan sonra, 1958 yılında Gazi Eğitim Enstitüsüne girmiş ve 1960 yılında bu okulun pedagoji bölümünü bitirmiştir. Bir süre ilköğretim müfettişliği yapan Üstündağ, daha sonra Konya Halk Eğtim Müdürlüğü görevine getirilmiş ve bu görevde iken Amerika'ya gitmiştir. Amerika'nın Winconsin Üniversitesi Akademisini bitiren Üstündağ, Türkiye'ye döndükten sonra Hacettepe Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmış, 1969 ve 1973 seçimlerinde Konya'dan milletvekili seçilmiştir.

Genel Başkanımız Üstündağ'ı Kutladı

Sayın Mustafa Üstündağ
Millî Eğitim Bakanı
A N K A R A

Yeni Görevinizde sizi kutlarız. Halka dönük çalışmalarınızda ülkemizin nicel ve nitel en güçlü öğretmen örgütü adına yanınızda olacağımızı bildiririz.

Yıllardır çağdışı bir uygulamanın yaraladığı çileli öğretmenlerimizin insan onuruna yaraşır bir düzeye ulaşması doğrultusunda bir çalışma yapacağınız ümidi ile görevinizde başarılar diler, saygılarımı sunarım.

Ali BOZKURT
TÖB — DER GENEL BAŞKANI

TÖB — DER

Sahibi : Ali Bozkurt
Yazı İşleri Md. : Musa Uysal
Adres : G. Mustafa Kemal Bulvarı 14/1 - 12 ANKARA
Tel : 25 14 52 - 17 49 27
Abone : Yıllık 20 TL. 6 Aylık 10 TL.
Dış Ülkeler : Yıllık 50 TL.
Fiyatı : 1 TL.

ŞARK MATBAASI ANKARA — 1973

Sayın : ....

....

....